

VII. Češki Svesokolski Slet u Pragu g. 1920.

Jugoslavensko sokolsko gledište je ono, kada ovaj Slet posmatramo sa stanovišta našega, naše akcije, naših interesa, našega uspeha.

Sa ovoga gledišta izložićemo sve u kratko i kako jeste.

U uvodnu napomenu dolazi tragičan i strašan zaključak našega Jugoslavenskog Sokolskog Saveza: da Jugoslavensko Sokolstvo ne može da na Sletu sudeluje

Koliko god je to bilo opravdano da se zaključi, koliko god je najposle sve bilo pa i prošlo, ovaj zaključak i sve njegove posledice, a osobito u pogledu ujedinjenog Jugoslavenskog Sokolstva, te ponaosob obzirom baš na ovaj i ovakav Slet, delovanje toga zaključka tako je uništavajuće i upropašćujuće, da se od toga daje teško oporaviti! Uzmimo da je ovaj zaključak jedna elementarna nesreća našega Sokolstva, da je posledica neke vis major, da je udarac sudbine!

Od toga udarca ranjeno je naše Sokolstvo, ozledjeno je i ubogaljeno. Jer u nizu svih borbi nema sumnje da prepreke i smetnje mogu da budu jače od boraca, — ali je tragično, kada jedna predstava, jedno gledanje, jedno osećanje, bude preprekom i smetnjom, koja je jača od boraca. A ta je prestava bila ova: naše Sokolstvo tako je razjedinjeno i slabo, da u Pragu na Sletu ne može sudelovati, i ako silom dodje u Prag, prosto će se od slabosti raspasti.

Obratnu pretpostavku, t. j. da će se jedno slabo i ne jako Sokolstvo u Pragu, pod utiscima grandioznoga Češkog Sleta, ojačati, da će očvrnuti, da će postati bolje, da će se upaliti entuzijazam, da će do nadmoći doći idealizam, da će se iz Praga, kao sa jedne božanske setve, zasuti u naše sokolske redove bezbroj dobrih, plemenitih i korisnih klica, o ovoj borbenoj, hrabroj, divnoj pretpostavki nećemo da govorimo, — nego kažemo ovo: u zaključku Sokolskog Saveza, da se ne sudeluje u Pragu vidimo polomljenu volju, skrhanu inicijativu, silovit prekid jednog impulsa od Vidovdana 1919. g. do Vidovdana 1920. g., vidimo bačeno oružje, rascepanu zastavu, vidimo jedan presečen kontinuitet, vidimo upropašćen jedan celi plan, vidimo pao duh, vidimo silazak sa puta napretka, kako je od Sabora g. 1919. jednodušno označen,

sve to vidimo, to žalosno, to tužno, to obzirno i mudro ulaženje u jedan poraz, u jednu kapitulaciju, u jaram jednoga ropstva, daleko pre bitke i pre juriša!

I kada su nas u Pragu stari i dobri naši prijatelji zapitali: pa što je ovo, braćo, s vama, kako je to tako, — mi smo morali da oborimo glave i poglede, i da ćutimo srditi, žalosni i nemoćni. Pa eto, ima vas dvesta u povorki, ima vas do pedeset vežbača, zašto ako Boga znate ne izadjete sa tim što imate na megdan, kraj dvanajst Francuza, šesnajst Šveda, desetak Rusa nećete biti posramljeni, — govorili su nam ljudi, a mi smo morali da dalje ćutimo, srditi, žalosni i nemoćni.

Odmah da naglasimo: ne radi se o gubitku, niti o njegovoj veličini, niti o krivcima toga, niti o uzrocima toga, sve to nije ništa i ne vredi ništa, ono što je strašno to je to, da smo pre bitke bacili koplja u trnje, da smo pre pokušaja i bez jednog pokušaja odredili da ne možemo!

Upravo u posljednjem času je Savez pozvao sve naše sokolske župe, da mogu, i da treba, i da smeju, da na Slet pošalju po desetak delegata. Tako nas se u Pragu sakupilo oko dve stotine jugoslavenskih sokola. U ovo dve stotine sadržano je: izaslanstvo uprave Saveza, tehnički odbor Saveza, te delegati sokolskih župa.

Zvanično je Savez representovan po br. dr. Srgj. Budisavljeviću, dr. R. Fuksu i potpisanome.

Krenuvši se na Slet naše je stanovište bilo: spasiti što se spasiti može, i nositi zastavu Jugosiavenskog Sokolstva visoko i uspravno!

U detalju je naš plan izgledao: jugoslavenska sokolska četa ima da se kako najbolje ume i može, pokaže i sudeluje u svečanoj sokolskoj povorki kroz Prag, da sa makar najmanjim brojem vežbača na jednoj akademiji pokaže i prikaže naše vežbe oslobođenja i ujedinjenja, da sudeluje pri proslavi Vidovdana, da učestvuje kod prenosa kostiju Principa i drugova iz Češke, da bude dolično zastupana pri sokolskom poklonu i pozdravu predsedniku češkoslovačke republike g. Masaryku, te da bude što više na vežbalištu, da vidi i da uči.

Kao vrlo važnu stvar opredelili smo pregovore, što smo ih sa delegatima Češke Obec Sokolske imali u Pragu da povedemo.

A kao nuzgrednu pojavu zamišljali smo naše opredelenje na Sletu, ako tamo budu Talijani i Bugari.

Iznenadjenja nije bilo, i ostaje da obavestim o onome, što smo hteli i što smo učinili.

Bugara na sletu nije bilo, niti su pozvani, pa po tome ovo odpada. Ali su naši Savezni delegati imali o Bugarima jasno sudjenje, i kad im se dala prilika u pregovaranju sa Česima da o tome budu upitani, oni su svoje gledište precizno i izveli. To gledište glasi: bugarsko pleme je deo Jugoslavenskog Naroda; bugarsko pleme nema i nije imalo Sokolstva; kod bugarskog plemena treba Sokolstvo da se osnuje i organizuje putem sokolskih društava i sokolskih župa, a radom po sokolskome sistemu; i i kada je to gotovo, onda ovo Bugarsko Sokolstvo ima da se prijavi u naš Jugoslavenski Sokolski Savez; i kada bude član toga Saveza, onda može da udje u krug Sveslavenskog Sokolstva.

Talijana na Sletu nije bilo, gimnastičara talijanskih nije bilo. Da li je češka vlada pozvala talijansku vladu ili ne, to nas se ne tiče. Češka Obec Sokolska nije Talijane i gimnastičare talijanske zvala. To je za nas bilo dosta. O Talijanima su takodjer naši savezni delegati imali određeno stajalište. Oni su ga izveli u Pragu više puta usmeno. Pokušavali su da to učine i javno putem novina, što nije ispalo za rukom. Stanovište prema Talijanima glasi: mi Sokoli nosimo crvenu košulju; ovakovu su nosili Talijani u borbi za oslobodjenje i ujedinjenje; zato smo je uzeli odavna i za sokolsku; danas, oslobodjeni i ujedinjeni Talijani otimaju našu zemlju i podjarmljuju našu braću i sestre; mi Sokoli to ne damo, borićemo se protiv toga, i nećemo mirovati, dokle ne bude slobodna i poslednja kuća i njiva naša, i ne bude s nama u slobodi ujedinjen i zadovoljan svaki brat naš i sestra naša; zato i dalje nosimo crvenu košulju, kao znak nedovršene borbe za slobodu i ujedinjenje naše; smrtni neprijatelji svakoj nepravdi i svakom nasilju mi poručujemo Talijanima: napolje sa jugoslavenske zemlje!

Kada je jugoslavenski delegat Češke Obec Sokolske brat V. Ščepanek bio meseca marta o. g. u Zagrebu, mi smo mu izneli naše mišljenje, da danas ne postoji više Savez Sveslavenskog Sokolstva, i da Češka Obec Sokolska te Jugoslavenski Sokolski Savez, kao jedini representanti Sokolstva u opće, imaju da učine svoj dvojni Savez, kako u svrhe medjusobne, tako u svrhe slavenske i opće. Br. Ščepanek je o tome referisao u Pragu, te je tako br. dr. J.

Šajner sazvao prvi dogovor Čeha i Jugoslavena dne 28. junija u 10 s. do podne na Hračanima. Na ovom sastanku bili su u ime Čeha: br. dr. Šajner, V. Šćepanek, dr. Heler, Mašek, Zeleny i Pregr, — a u ime Jugoslavena: br. dr. R. Fuks, St. Vidmar, V. Mahorić, dr. Popović, te kao gosti br. dr. Vilfan i Ambrožić, obojica sokoli iz Trsta. Dogovor je otvorio br. dr. J. Šajner i dao riječ dr. Popoviću. Ovaj je izneo isto ono, što smo u martu poručili Česima. U debati zastupali su br. Šajner i Pragr stanovište, da se nastavi sa starim Savezom Sveslavenskog Sokolstva, no nakon kratkog objašnjenja svi su jednodušno pristali na Savez Čehoslovačkog i Jugoslavenskog Sokolstva. I zakazan je drugi dogovor za 30. junija na vežbalištu. I ovaj je drugi dogovor održan toga dana po podne u 4 s.; od Čeha su bili isti kao i prvi put a kod Jugoslavena pridošao je i br. dr. Srdj. Budisavljević, te br. M. Korunović, koji su od prvog dogovora izostali jednom fatalnom pomutnjom. I na drugom dogovoru su Česi donekle i polagano hteli uspostavu starog Saveza Sveslavenskog Sokolstva, no najposle je jednodušno rešeno, da se ima osnovati dvojni Savez Češkoslovačkog i Jugoslavenskog Sokolstva, te je odmah o tome u celu javnost izdan oficijelan izveštaj. Pravila novoga Saveza nisu donešena, ali je primljen nacrt pravila podnešen po br. dr. Srdj. Budisavljeviću stime, da se uzmu u pomoć i stara pravila Saveza Sveslavenskog Sokolstva, da se u Pragu izradi jedan nacrt iz obojega, te se pošlje delegatima na proučenje, i nakon obostranog sporazuma da se održi treći sastanak i dogovor Čeha i Jugoslavena, pravila prime, Savez oživi, predje u pravu realnost, i otpočinu svom energijom zajedničke funkcije.

Mislim da je potrebno ovde u izveštaju malo zastati, te ukazati na veliku važnost svega ovoga, a osobito na ustrojen realni Savez Čeha i nas.

Za nekolicinu nas bilo je to glavni uzrokom da smo krenuli za Prag! U prošlom broju ovoga lista izašao je kratak nacrt celokupne ideje naše. Upućujemo na to! A nije potrebno da reknemo, da se sada započeta stvar treba svom snagom da nastavi i do kraja sprovede. Mariborska pak Savezna skupština naša dobiva u svome radu novi i jaki motiv, koji je za život neophodno potreban.

Dne 28./VI. licem na Vidovdan pošli su naši sokoli u brojnoj četi na Hračane, da otprate delegaciju, koja će zajedno sa Če-

sima pozdraviti g. Masaryka, predsednika Čeho-slovačke republike. Delegacija se sastojala od 12 članova, od strane Saveza bili su u njoj br. dr. R. Fuks, St. Vidmar, te dr. Popović, koji je odredjen da izreče pozdrav. U velikom polukrugu bili smo postavljeni odmah do Čeha, do nas Francuzi, pa Belgijanci, pa Švedi. G. Masaryka je prvo pozdravio br. dr. J. Šajner, u ime svijuu i u ime Čeha, onde g. Casalet, u ime Francuza, dr. Popović u ime Jugoslavena, te najposle jedan podkarpatski Rus u ime Rusa. G. Masaryk je odgovorio na češkom jeziku.

Dne 29./VI. sudelovali su naši Sokoli na broju oko 180 u svečanoj povorci sokolskoj. Jugoslavensku sokolsku četu predvodio je br. St. Vidmar, sa oba zamenika br. Mahorićem i br. Hofmanom. Iza vodjstva išla je reprezentacija Saveza, i to br. M. Korunović, dr. Srdj. Budisavljević, dr. R. Fuks te dr. Popović. Jugoslaveni su imali mesto odmah iza Francuza. Naši Sokoli izjednačeni novim i lepim kapama svojim činili su krasnu četuu, ma da malobrojnu, i bili su svugde i odasvud neobično toplo i srdačno pozdravljani.

Dne 30./VI. održana je u svečanoj dvorani na Žofinskom ostrvu do podne u 10 s. vidovdanska sokolska akademija naša. Akademija se sastojala iz jednog svečanog pozdrava, te jednog govora o Vidovdanu i o Vidovdanskim herojima, počev od Obilića pa do Gavrila Principa. Ovo su obavila dva naša omladinca u Pragu. Jedan djak dramske škole deklamovao je sa silnim efektom Rakićevu pesmu o Kosovu (Na Gazi-Mestanu), a mešoviti zbor pevačkog društva „Jadrana“ u Pragu otpevao je sa potresnom toplotom jednu maćedonsku rukovet Mokranjčevu („Tri puške planuše, tri majke zaplakaše...“). Birano odelenje od dvadesetak naših sokola izvelo je prvo Hofmanovu vežbu, a zatim Vidmarovu, obe savršeno precizno i lepo, a uz pratnju glasovira. Akademija je bila odlično posećena i od češkog javnog mnjenja propraćena sa mnogo simpatije.

Na Vidovdan je do podne u 1/2 9 bila svečana služba u ruskoj kapeli, a 30./VI. u večee održan je u reprezentacijonoj kući u Pragu veliki jugoslavenski koncerat, gde su se i naši sokoli dali u lepom broju videti.

Pohod na sokolske grobove bio je dne 28./VI. do podne u 9 sati, i jedno manje odelenje naših sokola sudelovalo je u

tome pohodu, a na grobovima je u ime Jugoslavenkog Sokolstva govorio br. D. Bogunović.

Dne 1. julija u 6 s. u jutru pošlo je jedno malo sokolsko odelenje u Terezín, da sa omladinom primi ostatke Principa i drugove, i prenese ih u otadžbinu. Za Česku Obec Sokolsku išli su br. Šćepanek i dr. Pata, za Jugoslav. Sokol. Savez dr. Popović. Kod primanja leševa na groblju govorio je za Savez dr. Popović. Istog dana po podne prenešeno je svih šest sanduka u Prag, te je sutra dan, uz pratnju celog našeg Sokolstva, započet put kući.

Dne 29. VI. po podne održana je jedna sokolska konferencija sa članovima Jugoslavenkog Sokola i jugoslavenke omladine u Pragu. Na konferenciji je govorio dr. Popović.

Ako sada još spomenemo, da su naši Sokoli na svom putu u Prag, počev od češke granice pa sve do samoga Praga svugde svečano dočekivani, pozdravljani i čašćeni, da su često izmenjivani lepi i patrijotski i sokolski govori, — onda smo spomenuli sve, što se od prilike spomena vrednim može nazvati.

Dodajmo k tome, da je oko dvesta naših Sokola bilo pod utecajem celoga Sleta kroz nekoliko dana, da su mogli mnogo dobroga i divnoga viditi i naučiti, pa se zapitajmo: da li sa našim pohodom na Slet u Prag možemo biti zadovoljni?!

Ako se složimo sa stanovištem, da je trebalo spasiti što se spasiti može, i poneti zastavu Jugoslavenkog Sokolstva visoko i uspravno, — onda bi akcija naših sokola u Pragu, te posledice njene, moglo da nas zadovolji.

Počnemo li se pak ponovno nervozno pitati: ali zašto je to sve tako bilo, kako je bilo, zašto, — onda će naša ocena Sleta postati nejasnom i nesigurnom.

A pravo i jedino mesto za kritiku i za raspravu zaključaka našeg Saveza jeste naša skupština u Mariboru krajem augusta ove godine.

Vredno je da ovaj Slet pokušamo posmatrati i sa drugih gledišta, osobito sa opće sokolskoga i slavenskoga.

Izgleda ovo: kulminacija jednog velikog Sleta u opće bila je god. 1912. u Pragu; kao da je ono bio neki najviši vrhunac preko koga je Sokolstvo prešlo, te ili korača dalje jednom višoravni, ili se polako spušta; efektima mase na vežbalištu po-

stavljene su neke prirodne granice, do kojih se punom snagom došlo već na posljednjem Sletu, i preko kojih — makar koliko ko hteo — ne može za sada niko da predje; za znanca od g. 1912. bio je ovaj Slet u jednu ruku ponavljanje, i koliko god je i ovo korisno i dobro, nikada nije ono, što je potpuno sveže i živo, novo.

Dok ovo pišem ja sam do dna duše pun poštovanja, divljenja i ljubavi prema Češkom Sokolstvu; i kad iznosim ove misli, daleko je od mene uobraženje i nadutost, da vršim neku kritiku Sleta; ali otvoreno kažem, i sâm, na granici mladosti, nisam ni u Pragu video ni našao nego stare znanca, većinom starije od mene, i nešto žalosno uvlačilo se u sve moje svečano raspoloženje na Sletu i mutilo mi radost!

Ima nečega divnoga i uzvišenoga kada pojedinci podignu zastavu i ponesu je u boj za ideale!

Ali zašto tako malo ima napretka da nije moguće drugačije, nego da ljudi već sa belom kosom još neprestano koračaju u prvom redu, još neprestano vuku kola napred?!

Možda smo i mi iskusniji i mudriji, pa sa treznijim pogledom merimo sve što se pred nama zbiva, te je zato Slet na većinu nas činio stalno utisak, kao da nešto nema, nešto neobično nedostaje, što mi tražimo i očekujemo, ali uzalud.

Ovaj Slet nije bio Sveslavenski, na njemu su bili Čehoslovaci i Jugoslaveni, a dva velika slavenska naroda, Poljaci i Rusi, izostali su. I bez ikakva prebacivanja mora ovo da se podcrta, i da se oseti i prizna, da je slavenska duša na Sletu, kraj svega otimanja, morala da ostane zamišljena i ozbiljna. Ima tu nešto odlučno, bitno i veliko, u tome Slavenstvu! Što je ono — to je tako teško da se u kratko kaže! Verovatno da je Slavenstvo čovečanski pogled na svet i život, kako ga Slaveni vrše! Ako je slavenski, treba da je jedan, uzvišen, blagorodan i jedinstven! Ne imperijalizam, ne gnjavljenje, otimanje sveta pod neko robovanje Slavenima, nego novi, svetao i lep vidik za sve, na korist, sreću i napredak celog čovečanstva, stvoren, dignut, skovan onim, što pojedini slavenski narodi najlepšega, najboljega i najplemenitijega u sebi imaju i mogu da dadu. I gde je taj čas i to vreme kada će to da bude, i kada će to kao nova i velika religija da nadvlada sav svet?

Najstrašnije i najgroznije je bilo, da su neke češke sokolske župe u svečanoj povorki nosile svoje stegove i značke uvijene u crne plaštove i pratile ih puškama sa nataknutim bajonetama! To su bile župe iz Tešinskoga! Tamo se bije boj Čeha i Poljaka na život i smrt! Izgledalo je stalno, da ti crni plaštovi zastiru božansko i svetlo lice Slavenstva, koje je nad Pragom trebalo da sine!

No jedno je na Sletu bilo, što je tako neočekivano važno i veliko, da će verovatno čitavi svet morati da zastane pred tim, i da se zadivi! To je ne samo važno i veliko, nego je i tako neobično radosno i ugodno i divno, da će verovanje u sokolsku stvar naći svoj besmrtni oreol! To je naša sestra, naša žena na Sletu!

I pamтите braćo, ne samo da su žene potukle rekord u vežbama po broju, nego su vežbale bolje, skladnije i lepše, i što je najglavnije vežbale su bez ikakve pomoći i kontrole od strane muških!

Ja u ovome fakti vidim sa općeg stajališta upravo jedini i glavni fakt Sleta!

Pred češkom ženom valja skinuti kapu i pokloniti se do crne zemlje!

Istorijska tačka Sleta stvorena je ženom, njenom novom, krasnom i vrednom ulogom, kako u životu Sokolstva, tako u životu naroda! I ako pogledamo u budućnost dalje, jasno ćemo uočiti, da je prelaz Sokolstva iz nacionalističke u socijalnu, iz odeljeno narodne u opće narodnu, iz plemenske u čovečansku ustanovu već otpočeo, zapodenuo se nastupom žene, potpuno jednake i izjednačene u pravima i dužnostima sa muškima, i da oživeo sada, neće više nikada prestati!

Gledajući žene na vežbalištu čovek je osećao da se lepršaju krila jedne velike i divne budućnosti sokolske, čutio je svežinu i radost, i morao biti ponosit i ohol, da bude svedokom radjanja nečega, što je već sada tako lepo, a što će do malo da preobrazi, da usavrši, da preporodi Sokolstvo!

Nova jedna i silna snaga pomakla se, digla, i stala Sokolstvu u pomoć, i od najveće dužine i širine načinila dvostruku dužinu i širinu! Kako je to lepo, kako je ugodno, kako je to veliko!

Redjajući događaje Sleta po veličini dolaze prvo žene, a onda naraštaj, podmladak, deca! Brat J. V., inače crno-gledajući i nezadovoljan uvek, došao je sa vežbališta nakon vežbe dece, i pričao

je potrešen, zadihan i razdragan: „braćo, ja ponovo počinjem da verujem u Sokolstvo, ovi mališani, bezbroj, koliko hiljada, tri-deset ili više, kao legijon, pola goli, jedne male plundre, bos, ledja opaljena od sunca sjaju ko bakreni štitovi, bezbroj, bezbroj, pesma jednog naroda, proleće, večno, lepo, božansko, što su ljudi svesni, i žene, dobro, to je obično, ali ova deca su svesna, jaka, zdrava, organizovana, plakati bih mogao kad na sve pomislim i svega se setim, gde smo, gde smo ako duše znate za ovim narodom, ta sto godina imamo još da radimo, kao besni, kao mah-niti, svi da se potpuno odamo Sokolstvu, pa da ovo postignemo i kod nas, da to vidimo, da to doživimo, pa da umremo, braćo, ja sam bio bludni sin sokolski, i evo vam se vraćam...“

Imao je brat J. V. potpuno pravo, i kao i on mislili smo i osećali tako svi, i videli smo da nikad Česi nisu tako oholi i da im se nikad ne sjaju tako oči, nego kad govore o svojoj deci, o podmlatku, o naraštaju!

Žena i dete, to su novi putevi sokolski i njima je ovaj Slet širom otvorio prolaze. Tim putem treba koračati uvek i stalno napred!

Prosta vežba muških bila je kao obično, efekat je bio efekat mase, scena, utecaj prividnog bezbroja, — to je poznato, pa ne moramo gubiti reči. Od 1912. do danas tu je zastoj!

Nadmetanja za prvenstvo bila su ispod svake kritike, i dešavalo se da od 10 nadmetača dobiju nulu osmero jedan za drugim. No o tome će mo pisati posle, kad budu poznati rezultati i utvrđena data.

Vežbe gostiju bile su strahovito male bezutecajne, i činile se prosto kao mrlje, na onom ogromnom megdanu vežbačkom. Francuzi su prikazivali sistem Hebertov, Švedi su pokazivali u u glavnom preskakanje, inače lepi, visoki, birani ljudi, poslani od strane njihove države i uz veliku pomoć materijalnu da kroz Evropu vrše propagandu za gimnastiku. Vežbe Belgijanaca jedva su se primetile.

U opće izgleda deplasirano kad jedan narod daje sebe representovati na jednom velikom gimnastičkom ogledu sa desetak vežbača, i to jedan narod od mnogo milijuna, jedan veliki kulturni narod, jedna „velika nacija“. Ili bi se morao raspored udesiti drugačije, pa jedno do ili po podne odrediti za sve odele gostiju.

Vežbe čeških župa, vežbe što su trebale da pokažu sistem sokolski, vežbe konjice sokolske, to je bilo lepo, uredno, i obično.

Sa mnogo efekta prikazana je nekoliko puta uzastopce t. z. sletska scena, pod imenom „dizanje kipa slobode“. Ovakove scene, — takova je bila scena 1912. g. „Maraton“, a god. 1907. „šahovski turnir“, — nisu upravo deo sokolskog programa, niti spadaju zapravo u sistem. To su prikazi i igre za narod, izvedene raskošom, šarenilom, pesmom, igrom, masom, i donekle spadaju u program rada kulturno-prosvetnog. To su pozorišta pod vedrim nebom, gde se jedan moralni i nacionalni princip uzdiže na jasan pogled silnoj masi gledalaca. To je gradjenje zajedničke duše narodne, u čemu su Česi, a osobito Prag, tako okretni i tako vešti.

No na jedno imam da upozorim: jedno je zajednička duša narodna, a drugo je kolektivna duša mase. A to se tako često i tako lako može da pobrka.

Na tipičan način obavljen je svečan pozdrav gostiju u reprezentacionoj kući u Pragu, gde je u ime naše govorio br. Voja Zivanović iz Beograda.

Time bi u krupnijim crtama bio iscrpen izveštaj o Sletu. I ostalo bi da se odatle povuku sve potrebne pouke i koristi za nas!

I tu bi se kao najglavnije moralo reći, da mi Jugoslavenski Sokoli, kolikogod bi voleli i hteli, ne možemo još za duže vreme priredjivati jedan Svesokolski Slet. Kad se jedan takav Slet u Pragu gleda — a zbilja se bar do sada samo u Pragu i mogao gledati i videti, — lako se upadne u oduševljenu želju, da se kod kuće učini jedan pokušaj. Ali kad se uputi i sazna, koliki je ogroman pripremni rad jednog Sleta, koliko čvrsta i velika organizacija mora najsavršenije i za duže vreme da funkcioniра, pa da bude sve kako treba, kada se sve naše domaće prilike još k tome uzmu u obzir, ne samo sokolske nego i nesokolske i izvansokolske, — onda mora biti jasna gornja tvrdnja da kod nas jednog Svesokolskog Sleta još ne može da bude. Dodajmo tome, radi bolje sigurnosti, da je Slavenstvo danas još toliko razbijeno, staro da se vampiri a novo da se tek pomalja, — pa ćemo se brzo u pogledu jednog našeg Sleta složiti.

Naši Jugoslavenski Sletovi moraju nositi tip particularni. To odgovara jačini našeg Sokolstva. To odgovara potrebi obnove

našeg Sokolstva. A oboje je za nas odlučno, i potpuno se slaže sa općim prilikama našim. Dakle, u mesto jednog velikog Sve-sokolskog Sleta više manjih Sletova! Pri tome valja paziti da se ne raziđu vremenom neki pokrajinski i plemenski Sletovi, što bi bar u početku moglo da smeta našoj zajedničkoj jugoslavenskoj stvari. A prirodno je, da Savezna skupština donese jedan plan Sletova za svaku godinu, tako da to priredjivanje i taj rad od-govaraju idejama općim i osnovnim.

S druge strane, ma da za sada nismo sposobni da konku-riremo s Česima Svesokolskim Sletovima, — držim da će i Česi sada za duže vremena sa time prestati, — s druge strane mi treba da znamo i da osećamo, prvo da Sokolstvo danas imaju samo Česi i Jugoslaveni, a drugo da smo, kako u opće sokol-skom, tako i slavenskom posmatranju, te oslonjeni na svoju mladu i jaku slobodu i državu, da smo sa Česima jednaki, da je Češko Sokolstvo po unutrašnjoj vrednosti jed-nako našem, i naše njihovom, de između oboje nema većeg, starijeg, lepšeg i boljeg,

Na ovoj osnovnoj pretpostavci otpočeta je gradnja Save za Čehoslovačkog i Jugoslavenskog Sokolstva. I da se to izvede do kraja, mora naša sokolska svest da pruži u pomoć dubinu, širinu i snagu rada u tome pravcu.

Formiranje i stvaranje zajedničke nacionalne duše predleži i nama, a tu moramo na dvoje paziti, prvo da način rada i primena rada moraju biti prirodno drugačiji kod Čeha a drugačiji kod nas, drugo da stvaranje i formiranje zajedničke nacionalne duše ima kod nas pretežno da se obavi kod seljaka, kao glavnog i jedinog osnovnog dela našeg naroda, treće da stvaranjem i formiranjem jedne zajedničke nacionalne duše ne padnemo u pogrešku pa da produciramo kolektivne, afektiozne abnormalne, gomilne duše!

Mnogo truda i brige moramo dati i posvetiti našem nara-štaju, podmladku i deci, a s time ujedno dajmo slobodu i slo-bodan rad u Sokolstvu i našoj ženi, dajmo joj sve dužnosti i sva prava, tako da potpuno izjednačeno i slobodno stane u naše mno-gobrojne redove!

Najposle tako je bilo, tako jeste i tako će biti: pobeđiće uvek uzvišena i čista ideja, pobeđiće idealizam, pobeđiće rad! I u to ime zdravo!

Z a g r e b 6. VII. 1920. g.

Dr. Laza Popović

Sokolstvu!

Za nami so trije važni dogodki, ki je pri njih naše Sokolstvo v odlični meri aktivno sodelovalo: obisk regenta Aleksanera v Hrvatski in Sloveniji; VII. vsesokolski zlet v Pragi; prenos kosti Vidovdanskih herojev v domačo zemljo.

Ob vseh teh prilikah je nastopilo Sokolstvo kot disciplinirana, zamozavestna, dobrovoljna narodna vojska, držeč se strogo odredb potpisanega starešinstva. Naša sokolska čast se je ob teh dneh prvi krat v taki obliki po osvobojenju in ujedinjenju visoko popela v zanosu in neskrupljenosti!

Bila je to prva delna mobilizacija jugoslovanskega Sokolstva, ki je sijajno uspela in ki nam daje jamstvo, da radostno odjekne pozivni glas v vsakem sokolskem srcu, kadar koli zavihra sokolski prapor, kličeč nas na zmagovite pohode z besedami našega evangelija: V pesti sila, v srcu odločnost, v mislih domovina!

Regenta Aleksandra smo sprejeli, pozdravili in spremljali kot svojega najmilejšega brata, kot inkarnacijo našega narodnega in državnega jedinstva, ki mu je Sokolstvo pripravljalo pot, ki je Sokolstvo zanje delovalo in trpelo. Tudi iz krvi naših bratov raste življenska moč naše edinstvene domovine! Koliko zadoščenje za vse trpljenje, ki je za nami. in za vso zlobo, ki se na domači zemlji od krvnih bratov s ponovljeno ljutostjo zaganja v Sokolstvo! Živeli smo, živimo in živeli bomo!

Brat starosta Saveza je na telovadbi Ljubljanskega Sokola pozdravil regenta Aleksandra v imenu Saveza, izrečno pa še v imenu 20.000 članstva slovenskega dela našega Sokolstva. „Slovenec“ — časopis, ki se v njem stekajo najbesnejši napadi na Sokolstvo omenja v 149. številki z dne 4. julija t. l. ta starostin pozdrav, a pristavlja predrzno opazko: „Vsaj vladarja ne lagajte! Laž ni bila nikoli naše orožje; laž je sredstvo, posvečeno od namenov sovražnikov Sokolstva. To očitano laž izpodbijamo s statistiko slo-

venskega dela Sokolstva, ki je bila završena meseca septembra 1919. Glasom te statistike je bilo našega članstva v svobodni domovini Sloveniji 16.263, na zasedenem ozemlju pa 4374: skupaj 20.673!

Od septembra do danes se je to število slovenskega dela posebe in jugoslovenskega Sokolstva sploh izdatno dvignilo, saj nam kažejo posamezna poročila, da se je ponekod članstvo več kot podvojilo. Končno in skupno število bo mogoče navesti, ko bo dovršena najnovejša statistika, ki pa se redoma izpreminja, ker se množi naše članstvo dan na dan. Iz teh podatkov je razvidno, na čigavi strani je laž.

Na VII. vsesokolskem zletu v Pragi so naši bratje položili temelj Češko-slovaški Sokolski Zvezi po načrtih bratov odposlancev našega Saveza. Iz te Zveze vzide Slovanska Sokolska Zveza — mogočna pobornica kulturnega panslavizma, ki mu bo jedro sokolska misel — gonilna moč vsem moralnim in materialnim silam k izpopolnjevanju, dvigana od večne nezadovoljnosti, ki ne pozna zastanka ali celo nazadovanja v razvoju slovanskih narodov. Zvezani z bratstvom, spojeni v celoto z načelom enakosti hočemo svojem narodu pomagati do one vsestranske svobode, ki mu zagotavlja obstanek in omogoča razmah vseh njegovih sil in vrlin, da vsak čas lahko in uspešno plane v tekmovalni boj z vsakim kulturnim narodom. Sinovi svobodne sokolske ideje, bratje Tyrševi, ki smo se za svobodo svojega naroda borili in njej dali na razpolago svoje zdravlje in življenje, hočemo najprej svobode sebi, da bomo nemoteno in neovirano izvrševali svoje naloge. Ne priznavamo oblasti, ki bi zmela ali mogla ovirati našo pot. Najbednejše orožje pa je kleveta!

Hočemo harmonije telesne in nravstvene popolnosti vsakega posameznika, da iz njih vzraste in se iz njiz zgradi lepota in krepost celote — naroda! To je naš najvišji ukaz! Ne dobička — ne slave! Veličina, moč in blaginja domovine je smoter našem delu. Temu smotru smo pripravljene žrtvovati vse, kakor so to storili Vidovdanski heroji, ki jim je dalo Sokolstvo častno spremstvo, ko jih je rodna zemlja sprejela v svoje naročje! Pred to gomilo

se časteče poklanja sokolski prapor; poklanja se ideji, ki je propagirala svobodo naroda, ki je živela v nas vseh in ki je bila tako silna, da je ubila skrb za lastno življenje junakov, ki jim „manj strašna noč je v črne zemle krili, kot so pod svetlim solncem sužni dnovi“!

Iz vrst Sokolstva je bilo največ legijonarjev in dobrovoljcev, ki so krčili cesto regentovemu prihodu, medtem ko so predvojni, medvojni in sedanji sovražniki Sokolstva slepo in sfanatizirano svojo maso mamili z lažmi in jo kričeče vabili med avstrijske prostovoljne strelce! Legijonarje in dobrovoljce sedaj, žal, zapostavljajo in prezirajo, ker so gradili naš svobodni dom; toda čas dozoreva, ki odvrne od neizkrenosti domoljubja in hlinjenega demokratizma sovražnikov Sokolstva vse, kateri hočejo služiti domovini z nesebičnimi in nestranskarškimi nameni!

Vse Sokolstvo pozivljamo na naš I. pokrajinski zlet v Mariboru! To bodi druga delna mobilizacija jugoslovanskega Sokolstva! Z neprestanim delom se pripravljamo na ta zlet! Vse naše vrste naj se zgnejo na severni meji naše države, da se pregledamo in presodimo svojo moč in namerimo poglede in korake tudi preko umetno in nasilno zgrajenih mej — v bodočnost!

In pomnite Tyrševe besede: „Življenje naroda, dokler se razvija na solnce resnice, dobrine in občega napredka, je neranjljivo kakor solnčni žarek. — V Sokolstvu se učimo enakosti, tega edinega jamstva prave in trajne svobode, saj smo si bratje in sinovi ene matere! Vzajemno se moramo vzgojiti kot čvrsto in silno pokolenje, ki nima samo moči, ampak ima tudi trdno voljo, ki se ne baha s slavo svojih prednikov, temveč se pripravlja delati po njih zgledu!

Vsemu Sokolstvu bratske pozdrave! Zdravo!

*Starešinstvo Sokolskeba Saveza SHS v Ljubljani,
dne 6. julija 1920.*

Јесам ли послао претплату?

Jugoslavenskemu Sokolstvu!

I. pokrajinski zlet Sokolskega Saveza SHS se vrši letos dne 29. avgusta v Mariboru.

Spored:

1. Zjutraj dohod sokolskih vlakov.
2. Dopoldne skušnja za proste vaje.
3. Sprevod po mestu.
4. Obed.

Popoldne: Javna telovadba.

1. Simbolične proste vežbe za l. 1920. (Člani),
2. Igre. (Deca).
3. Vežbe s cvetnimi loki. (Zenski naraščaj).
4. Orodna telovadba članstva.
5. Ženske proste vežbe za slet v Pragi leta 1920. (Članice).
6. Vežbe z dolgimi palicami v trojicah. (Moški naraščaj).
7. Simbolično-ritmične proste vežbe za l. 1920. (Člani in članice).

Prijave za zlet.

Vsa društva imajo do 20. julija javiti svojim župam udeležbo na zletu v Mariboru in sicer število:

- a) udeležencev v kroju (odori);
- b) vežbačev za proste vežbe Hofmanove;
- c) " " " " Vidmarjeve;
- d) članic za zletne praške proste vežbe;
- e) " " " " proste vežbe Vidmarjeve

Župe zberejo te prijave ter jih najkasneje do 31. julija vpošljejo tehniškemu odboru Sok. Saveza v Ljubljani. Prijav poedinih društev naravnost Sok. Savezu se ne bo upoštevalo, ker to povzroča le zmedo in nejasnost. Župe zgubijo s tem pregled, Sokolski Savez pa si s temi poedinimi prijavi društev ne more nič pomagati. Prijav po 31. juliju se ne bo upoštevalo!

Na podlagi točnih poročil glede udeležbe se bo še le zamoglo posredovati za posebne vlake. Iz tega razloga

je točnost še posebno važna! 50⁰/₀ popust na železnicah je že zasiguran.

Omislite si pravočasno predpisan kroj, tako slavnostni, kakor tudi telovadni. — Pas na telovadnih hlačah je dosedanji slovenski; ženske imajo bele bluže v predpisanega kroja in ornamentike, pas iste barve kakor krilo. Izjeme se ne bodo dovoljevale!

Poveljevalo se bo po jednotnih poveljih.

Dolžnost vseh društev in žup je, da se brezpogojno ravnajo po navodilih Sokolskega Saveza, ker le na ta način je mogoč enoten in dostojen nastop sokolskih čet.

Ostala navodila slede; priobčevali jih bomo tudi po časopisju, zato posvečajte tudi temu svojo pozornost.

Glavna skupščina Sokolskega Saveza SHS se vrši 30. avgusta 1920 ob 8. uri zjutraj v Narodnem domu v Mariboru.

Dnevni red:

- 1.) Poročila starešinstva in tehniškega odbora.
- 2.) „ „ odsekov.
- 3.) Izprememba pravil sokolskih društev, žup in Saveza.
- 4.) Volitev starešinstva.
- 5.) Razprava o event. predlogih.
- 6.) Slučajnosti.

Glavna skupščina obstoja iz zastopnikov žup. Vsaka župa pošlje po enega zastupnika za vsakih započelih petsto članov v župi združenih društev. Pristop k glavni skupščini z raspravno pravico imajo vsi člani sokolskih društev združenih v župah. Glasovalno in volilno pravico pa imajo samo izvoljeni zastopniki žup.

Predlogi žup in društev se morajo najmanj 14 dni prej poslati starešinstvu, poznaje podani predlogi se pripuste v razpravo le tedaj, ako o tem sklene starešinstvo.

Pozivljamo vse bratske župe, da najkasneje do 20. avgusta t. l. imenujejo svoje sastupnike za skupščino, Vsak delegat mora imeti legitimacijo župe. Vse predloge je vposlati zadnji čas do 15. avgusta t. l.

V Ljubljani, dne 10. julija 1920.

Starešinstvo Sokolskega Saveza SHS.

Слет Жупе Бачке у Сомбору

Прописи и упутства за Покрајински слет Бачке
Соколске Жупе 1-ог августа 1920.

Организација слета.

1. Управа слета. Слетом управља управни одбор Бачке Соколске Жупе, уз припомоћ ових организованих одбора: свечаности, финансијски, станбени, обскрбни, забавни и излетни.

2. Техничком страном слета т. ј. натецањима, поворком и слетском јавном вежбом, управља технички одбор Бачке Соколске Жупе.

Општи прописи за слет.

1. Пријава за слет. Друштво, које хоће на слету да суделује, мора се управи Жупе пријавити, најдаље до 10. јула 1920. год. Пријава се има иставити у два равногласна примерка према послатом обрасцу, од којих се један има доставити управи Жупе у Нови Сад, а други Соколском друштву у Сомбор.

Са пријавом која се шаље управи Жупе, ваља послати за сваког појединог члана по 4 К за слетску легитимацију, која уједно служи као путна исправа; а са пријавом која се шаље соколском друштву у Сомбор, ваља послати за сваког појединог члана по 40 К за опскрбу.

Друштво које на време не пошаље пријаву неће се примити на слету.

2. Пријава на слету кад друштво стигне у Сомбор, има се одмах пријавити вођи жупе.

3. Путовање на слет. Друштва, која ће учествовати на слету треба да удесе своја путовања тако, да у очи слета 31. јула 1920. најкасније у 8 сати у вече буду у Сомбору. Како ће сва друштва жељезницом путовати, приредиће се дочек за њих на сомборској жељезничкој станици.

На основу решења Министарства Саобраћаја, дозвољено је путовање у пола цене т. ј. сваки ће извадити целу карту до Сомбора која му важи уз соколску легитимацију и за повратак. Зато треба карту сачувати.

4. Становање. Сви учесници слета, биће смештени за становање у зато одређене заједничке станове, а неки у при-

ватне станове. Распоређење по становима, извршиће се одма чим се стигне у Сомбор. У заједничким становима мора владати потпун ред и мир. Ко у одређено време не буде дошао на коначење, неће се пустити у стан. Надзорницима станова има се свако покоравати.

5. Опскрба. Опскрба на свему је заједничка и састоји се из две вечере и једног ручка, за који има сваки учесник да плати 40 К. Ко ову своту не уплати, неће имати заједничку храну.

Због оскудице у посуђу сваки нека собом понесе војничку шајку (шољу) кашику и виљушку.

6. Одело. На слет долазе чланови у прописаном свечаном соколском оделу. Досадање капе са кићанком, имају да се замену новим, по савезу прописаним капама (црна шајкача са соколским пером, државном кокардом и соколском значком). Ко нема прописану капу неће се припустити слету. Ове се капе могу набавити код бр. Бранка Палчића, соколског добављача у Загребу, Гундулићеве ул. бр. 23. На капуту свечаног одела с леве стране мора сваки имати пришивене ознаке од државне тробојке 10 см. дуге $2\frac{1}{2}$ см. широке, са натписом Жупе и друштва. Огртач црни и ципеле црне. Ко нема свечаног одела долази на слет у грађанском са соколском значком на капуту. Капу морају сви имати.

Чланице (соколице) долазе на слет у грађанском оделу, а у свечаностима слета учествују у својим вежбачким оделима, које се састоје из сукње испод колена дуге затворене плаве боје, беле утегнуте блузе са кратким рукавима до лаката, црвене мараме за повез главе, чарапе и ципеле црне.

Одело за вежбање чланова вежбача има бити строго прописно и састоји се из нове капе, беле мајице са црвеним обрубом, плави трико чакшира са појасом, црних чарапа и гимнастичких ципела. На мајици несме бити никаквих украса. Ко није прописно обучен неће се припустити вежбању.

7. Ред на слету. За време целог слета имају чланови стално бити на окупу. Удалити се могу само дозволом свога вође, који је за све чланове одговоран. На слету је свима члановима соколских друштва забрањено свако алкохолно пиће, а за време јавне вежбе пушење и оним члановима, који у тај мах не вежбају. За време читавог слета, и по

свршетку јавне вежбе, забрањено је шетање по слетишту у гимнастичком оделу; а исто тако је забрањено и путовање у гимнастичком оделу на слет и са слета.

На слету је сваки соко дужан чувати највећи ред и безусловно се покоравати одредбама управе слета и техничког одбора. Неуредан непристојан или непослушан члан, биће искључен са слета и вежбе, а уз то кажњен по прописима друштвених правила.

Браћо и сестре! По закључку Бачке Соколске Жупе позивамо вас на I. Покрајински Слет Соколске Жупе Бачке, који ће се одржати у Сомбору 1. августа 1920. уз братско суделовање сокол. жупа: банатске, осечке и београдске.

Први пут ће соколска жупа бачка у заједничким редовима ступити на јавно вежбалиште, да пред очима сакупљеног народа положи рачун о своме једногодишњем раду; да пружи јасну слику напретка и успеха свога и да упозори цео народ на тежње и узвишену сврху соколску, у којој гледамо учвршћење нашег народног опстанка и процват лепше будућности наше. Првим слетом својим хоћемо не само да потврдимо сву замашност соколске мисли, него да јој по заслуги прибавимо још и нове љубави и још више представника у народу нашем. — Браћо соколи и остала браћо синови плодних равница Бачке и Бзната и китњастог Срема, дођите у што већем броју, дођите сви на слет, да видите успех рада нашег, да видите снагу своју, снагу будућности своје.

Распоред :

I. У суботу 31. јула долазак и дочек сокола на железничкој станици. У 9 сати увече „Комерс“ у Енглеском Парку и свечана седница Управног Одбора жупе бачке.

II. У недељу 1. августа 1920. у 6 сах. ујутру на вежбалишту натечања појединаца у а) бацању кугле, б) дискаса, в) копља, г) скока у висину, д) даљину, ђ) с мотком и е) утрке на 100 јарди дужине. Натечања друштава у простој вежби „Ослобођења и Уједињења“.

III. У 8 сати пре подне главна заједничка проба.

IV. У 11 сати пре подне свечана поворка и поздрав граду Сомбору.

V. у 4 $\frac{1}{2}$ сах. после подне јавна слетска вежба са овим распоредом:

1. Деца: игре.
 2. Подмладак женски: вежбе заставицама.
 3. Подмладак мушки: просте вежбе.
 4. Чланице: вежбе с палицама.
 5. Оделења друштава жупе: вежбања на справама.
 6. Чланице: просте вежбе одређене за VII. прашки све-соколски слет 1920.
 7. Чланови: вежбе копљима.
 8. Чланице: вежбе с луковима.
 9. Узорна оделења гостију и друштава жупе: вежбања на справама.
 10. Чланови: проста вежба „Ослобођења и Уједињења“.
 11. Проглашење резултата натечања.
- VI. У 9 сати увече соколска забава и народно весеље.
 VII. Сутра дан 2. августа 1920. одлазак сокола из Сомбора.

Натечања, пробе и слетска јавна вежба одржаће се на Тркалишту.

Старешинство Бачке Соколске Жупе.

Nj. Kralj. V. Regent Aleksandar u Zagrebu

Zapala me časna zadaća, da napišem za bratski časopis izvještaj o istupu jugoslavenskog sokola u Zagrebu prigodom boravka Nj. Kralj. Vis oćanstva Regenta Aleksandra u našoj sredini. U prvi mah izgleda, kao da nema ništa lagljega nego to: ovom i onom prilikom toli ko i toliko ćlanstva, ove ili one vježbe i t. d. Doista kad bi bio samo kroničar ili statističar, već bi bila stvar uređjena. Ali se u sokolskoj duši krije još i druga strana gledanja na događaje, a ta jest osjećajna.

I htio bi da dadem maha osjećajima što su me obuzeli od prvog časa, kad se pročulo, da nam dolazi u pohode prvi i najmiliji brat naš soko, pa sve do onog momenta, kad smo ga ispratili na stanicu, osjećajima koji su zaokupili u one nezaboravne dane slave, časti, triumfa i zadovoljstva duše i srca cjelokupnoga našeg naroda. Ali bi zato trebalo pera velikana pjesnika, kista

muzom cjelivana umjetnika, znanja učenjaka sviju znanosti ljudske psihe i kompozitora tonova sviju harmonija ljudskoga srca.

A budući svega toga u mene nema, oprostičeš bratski čitaocē, što će ovaj moj izvještaj izići tek blijedom slikom svih onih velikih časova, što ih je sokolska duša proživljavala od 22. do 28. lipnja o. g., a kojih će dojmovi rasprostirati tople svoje i blage zrake u svakom sokolskom srcu do zadnjega |daha njegova života, prateći sokolski naš budući rad kao najiskreniji, najvjerniji i najbolji Mentor, u duhu prave bratske i slavenske ljubavi i uzajamnosti.

Priprave za doček Regentov morale su se izvršiti u najkraćem roku, jer je vijest o njegovom dolasku u Zagreb stigla dosta kasno. Nastala je u našem Sokolstvu najveća žurba. Zagrebačka župa pozvala je oko dvadesetak najbližih bratskih društava, da tom prigodom dodju u Zagreb, kako bi manifestacija Sokolstva ispala što dostojnije. Zagrebačko bratsko društvo pripravljalo se sa svojim članstvom za svečanu akademiju, zabavni njegov odbor sakupio je u jedno kolo sva zagrebačka društva u svrhu priredjenja pučke zabave u Maksimiru, a stanbeni odbor (braća Mihalo Marković i Viktor Heumer) preuzeo je brigu oko ukonačenja strane braće, koja su bila smještena sva u maloj sokolskoj dvorani u Bogovićevoj ulici i vrtu, pokusi za pokusima, u odborskoj sobi sjednica za sjednicom, fervet opus.

Naša je bila zadaća oteščana velikim jednim momentom. Na sam naime dan Regentovog dolaska, i to još nekoliko sati prije, trebalo je da otputuje u Prah u slet sokolsko naše odaslanstvo, u kojem se uz veliki broj odbornika nalazilo i podosta marnih vježbača i vježbačica. Ipak je uspјelo odgoditi odlazak vlaka do na večer, te je tako bilo omogućeno svoj braći i sestrama sudjelovanje kod dočeka premiloga našeg gosta. Rekao sam malo prije, da je naša zadaća bila oteščana ovim momentom, a razumjeće me svako, ko poznaje skućene naše društvene prostorije, kad pomisli, da su se zbilja velike pripreme i aranžmana i vježbanja morale da obave u dva različita smjera. Mogu mirne duše reći, da je našem starješinstvu u složnom radu sa bratskim prednjačkim zborom i načelnikom bratom Šulce uspјelo tešku ovu zadaću riješiti na sveopće zadovoljstvo. Stoga želim prije nego što ću preći na opisivanje sokolskog sudjelovanja uz Regentov boravak u Zagrebu, da i sa posmatračke strane istaknem, kako

je o sokolstvu i u te slavne dane vladao samo jedan jednodušni sud cijeloga našeg bijelog Zagreba: bili su na svom mjestu, prodičili i opet crvenu košulju i osvijetlali si lice pred svijetom, pred nama samima a u prvom redu pred miljenikom našim, Regentom Aleksandrom. Samo sa ovim predmnijevanjem, samo na temelju ovih pretpostavaka i retrogradnoga pogleda na djelatnost našega ujedinenoga sokolstva i prije rata, za vrijeme rata i prevrata i nakon prevrata, možemo da si protumačimo ono veliko odlikovanje, što je zapalo cijelo sokolstvo jugoslavensko, a napose pak Zagrebačko time, što je Njegovo Visočanstvo odmah nakon svečane sokolske akademije i pod dojmom upravo sjajno ispale javne vježbe spontano odlikovalo starješinu brata dra Lava Mazzuru ordenom bijeloga orla, a načelnika brata Dragutina Šulcea, njegovog zamjenika brata Veljka Rajića, i prednjaka brata Ferdu Krizmanića ordenima Svetoga Save.

Tko bi još prije dvije godine htio da pomisli, da će sâm vladar odlikovati sokole za sokolski rad, a uz to još vladar našeg roda i jezika, sâm sokol po osjećajima, po plemenitosti i po junječkom djelovanju! Nijesmo inače prijatelji vanjskih i vidljivih odlikovanja, jer vjerni svome principu: „niti koristi, niti slave“ nazrijevamo u zadovoljstvu nad izvršenom službom domu i rodu najveću nagradu; ali su nas ova odlikovanja ipak i te kako ushitala i obradovala, dok smo u njima vidjeli sankciju našeg sveukupnog dosadanjeg sokolskog djelovanja, a ne samo uzvišenje pojedinca, ma bili oni i te kako vrijedni i zaslužni za sokolsku stvar. I baš zato nastojat ćemo u napredak da podvostručenom snagom uzradimo za procvat našega mezimčeta, našega života, našega drugoga „ja“ — za procvat jugoslavenskog, a po tome i vaskolikoga slavenskog sokolstva.

*

Krasan i vedar, topao lipanjski dan. Kiše posljednjih dana rasčistile prirodu. U sokolskom našem dvorištu već u 4 sata poslije podneva vreva i komešanje. Ovdje se oko brata načelnika Šulcea kupe prednjaci, da čuju posljedne zapovijedi, ondje se sastaju stari znanci iz provincije sa zagrebačkom braćom, a tamo se opet rede sokolice, od kojih upada u oči velika grupa, mladih vedrih sestara u sasvijem bijelim ljetnim haljinama. Pred ogradom eto već i naših konjanika sa ponosnim svojim barjaktarom. Približava se peti sat, a vreva sve to više raste. U to nastupa vri-

jedna naša fanfara i zauzimi je prvo mjesto kod glavnog izlaza iz dvorišta. U tren se oka situacija promijenila, četovodje okupili svoje čete, tu se vrsta, broji i komandira. Još čas i velika se povorka krenu.

Naprvo konjanici sa bratom Hallom na čelu, njih 28, kavalkada, da ti se srce smije od veselja, kad je vidiš. Zatim pješadija. Vodi načelnik zagrebačkoga društva brat Šulce. U odmjerenu razmaku fanfara, za njom zamjenik načelnika, brat Veljko Raić, iza njega barjaci, a zatim članovi starješinstva i župâ, te starješine društava. Slijede četiri čete sokolova u kroju, svaka po 120 braće. Uz njih se priključuje odio sestara, njih također preko 100, a konačno braća u građanskom odijelu, potonjih oko 150. Polaze Wilsonovim trgom, Marovskom i Nikolićevom ulicom, te Zrinjevcem dalje prema kolodvoru. Ovdje se konjanici odijeliše, te zauzeše svoja mjesta kraj četvoroprežne galakočije, koja je bila pripravljena za regenta. Članstvo naprotiv postavi se u kolonama na južnoj strani trga i sučelice kolodvora tako, te je fanfara sa barjacima i sarješinstvom stajala tik do slavluka pred Mihanovićevo ulicom.

Tačno u 6 sati najaviše topovi i zvonjava zvonova dolazak posebnoga dvorskog vlaka. Još nekoliko časaka i Njegovo se Visočanstvo pojavi na izlazu pred kolodvorom. Ovaj trenutak valjalo je doživjeti. Opisivati se ovi časovi naprosto ne mogu. Čuješ u prvi mah samo kao izdaleka poklike „Živio!“ iz nutrašnjosti kolodvora; to su pozdravi onih, kojima je u dio pala čast, da Regenta dočekaju na samoj stanici. Na jednom zapovijed načelnika „Na počast, lijevo gledj! izmješana sa zapovjedima vojničkih komandanata, fanfara svira himne, barjaci se klanjaju, a u taj momenat provali jedan paroksizam oduševljenja, kakovog Zagreb-grad ne pamti. Taj zanos, to oduševljenje valjalo se onda cijelim putem do banskih dvora. U tom oduševljenju, prezirući svaki oficijelni raspored, a slijedeći samo glas svojih srdaca, sokoli se priključise impozantnoj povorci kočija i otpratiše diku svoju, miljenika svoga, sve do konaka, gdje se upriličio junački sokolski mimohod uz burnu aklamaciju Regenta, koji se odmah pojavio na prozoru i sa očitim zadovoljstvom promatrao svoje sokole i sokolice.

Na povratku u donji grad odijeliše se iz povorke sletski učesnici, a ostali povratise se Dugom ulicom i Ilicom u soko-

lanu, cijelim putem oduševjeno pozdravljeni od općinstva. Nakon odmora od jednog sata dan je opet znak za „zbor“, a sokoli se i opet svrstase u čete i postaviše u povorku sa ostalim društvima da prisustvuju lampionadi i serenadi pjevačkih društava, kojom se prigodom popodnevi zanos i oduševljeno klicanje — kolikogod je to nevjerojatno — još i postostručilo. Regentova izjava, da će „složna tri brata stvoriti čudesa“ prihvaćena je upravo od sokolova najvećim razumijevanjem i klicanjem.

Drugi dan Regentovog boravka sokolstvo nije u masi stupilo u akciju. Ipak je sokolstvo zapala velika čast, te je zamjenik starješine Sokolskog Saveza SHS., brat dr. Lazar Car bio izabran, da predvede Regentu poklonstveno odaslanstvo svih zagrebačkih društava. Govor, kojim je brat Car tom prigodom pozdravio Regenta, spada među najmarkantnije izjave, što su pale ovih dana u bijelom Zagrebu.

Treći dan Regentovog boravka u Zagrebu, dan 24. lipnja 1920., bit će u historiji zagrebačkog sokolskog društva, a i cijeloga našeg sokolstva zabilježen zlatnim slovima. Toga je dana počastilo Njegovo Visočanstvo svojom posjetom naš dom, prisustvovalo svečanoj akademiji i proboravilo čitav sat u krugu sokolova i sokolica. Ovom je posjetom ne samo cijelo naše sokolstvo odlikovano, već je to takodjer jedan znak odobravanja i priznanja dosadanjeg sokolskog djelovanja sa najvišeg mjesta, kojim ćemo se ponositi dok nas bude živih.

Poslije podne, u određeno doba, i nakon slavne posjete na univerzi imala je da uslijedi posjeta Nj. Visočanstva u Sokolu.

Burno pozdravljen od akademske omladine sišao je mladi Vldar niz rampu a kad je stigao do auta dao je nalog, da se auto odaleči, te pješice prosljedi put do Sokolane istočnom stranom Wilsonova trga, koji je bio prepun naroda. Njegovo Visočanstvo je odmjerenim korakom na čelu svoje suite koracao među gustim redovima razdraganog općinstva. Sa sviju strana orilo se dugotrajno klicanje. Cijela masa se zatalasala, sve se natiskiyalo, da Ga bolje vidi i iz bližega pozdravi. Pred vratima sokolske zgrade dočeka Ga starješinstvo sokolskog društva, a starješina dr. Lav Mazzura pozdravi Ga ovim govorom:

Vaše Kraljevsko Visočanstvo!

Sjenama naših sokolskih junaka, koji su mlade živote svoje dali za oslobodjenje i ujedinjenje svog naroda, ne može biti veće

nagrade za krvne njihove žrtve od posjete vladara narodne naše krvi u skromnom domu sokolske matice.

Mi Sokoli koji doživjesmo sretni taj šas zadajemo evo vjeru Vašem Kraljevskom Visočanstvu, da ćemo prolići bude li potrebno i posljednju kap svoje krvi za sreću naše velike i ujedinjene domovine!

Dobro došio Vaše Kraljevsko Visočanstvo u sokolskom našem domu!

Njegovo Visočanstvo se toplim riječima zahvali, a onda krene po dugom sagu, posutu cvijećem kroz sokolsku dvoranu na ljetno vježbalište. S jedne i druge strane ulaza i dvorane stajali su postrojeni sokoli sviju kategorija: djeca, muški i ženski naraštaj, te muško i žensko članstvo.

Netom se pojavio na ulasku ljetnog vježbališta zaori sa sviju strana poklik „Zdravo naš Sokole!“

Vježbalište je bilo ukusno iskićeno. Sjedala i stajaća mjesta bjehu prenatrpana, prem je pristup bio dozvoljen samo pozvanicima. U pročelju je bila podignuta tribina za Regenta i Njegovu pratnju. Sokolski starješina provede Nj. Visočanstvo preko vježbališta, a netom je Regent izišao na tribinu istupi na vježbalište odio srednjoškolskog djačkog naraštaja. Vježba je izvodjena na trojim ručama. Visoki Gost je pomnjivo pratio vježbanje koje je izvadano precizno, pa i najteža kombinacija „dizanje tijela u stajanje na rukama“ dobro je uspjela. Regent je u više mahova aplaudirao vježbačima. Netom oni u oštrom maršu prodjoše mimo regentove tribine istupiše u dvoredima ženska djeca. Uz pratnju muzike izveden je jedan odlomak ritmičkih prostih vježaba, što ih je izradio sokolski načelnik br. Šulce. Odjelom je upravljao prednjak br. Krizmanič. U ovim vježbama su spretno kombinovani prelazi iz brzih u polagane kretnje, a da pri tome ostanu u saglasju sa glazbom, koja je radjena po motivima naših narodnih davorija. Izvedba je bila dobra. Zatim izvadja ženski naraštaj predvodjen od brata Rajića, zamjenika načelnika, proste vježbe, koje će se izvoditi ovih dana na svesokolskom sletu u Pragu. Nj. Kr. Visočanstvo je i vježbanju ženske djece i naraštaja živo odobravalo. Svaki odio nakon svršene vježbe defiluje pred Regentom. Sada dolazi na vježbalište uzorni odio od osam Sokolica, sa tennis-raketama u rukama. Njihova je produkcija kulminacija ritmike u vježbanju. Što se tiče gimnastike u ovoj vježbi sadržane su naj-

teže plesne kretnje. Vježbu je izradio američki Čeh Čermah, a izvedbom je upravljao prednjak brat Krizmanić. U svakom pogledu je vježba odlično ispala. Sokolice su sa savršenom elegancijom i najteže stavove izvele. Njegovo Visočanstvo, nagradilo je vježbačice dugotrajnim aplausom, dok su pred Njim defilovale.

Prednjački odio Sokola izveo je vježbe na ručama. U njima se odrazavala vještina i snaga. Vježbači su vrlo dobro istrajali. Odio je predvodio načelnik brat Šulce. Za izvajanja vježbe Regent se interesovao za pojedine vježbače, o čemu Ga je starješina brat dr. Mazura informirao. Zadnja tačka programa bile su praške proste vježbe za žensko članstvo. Sokolice su vanrednom preciznošću izvele te vježbe, u kojima se neuporedivim stavovima ispoljuje simbolika sa tačnom ritmikom glazbe.

Cio raspored vježbi bio je prostran i tako udešen, da su sve kategorije sokola mogle, da prema svojoj dobi i sposobnosti budu dolično reprezentovane. Vježbe je pratila izmjenično mjesna vojna muzika i sokolska fanfara.

Nj. Vis. Regent, kad je vježba bila zaključena, ustao je, te starješini Sokola dru Lavu Mazzuri iskazao Svoje priznanje nad uspjehom vježbi naglasujući, da je od sviju dosada sokolskih priredaba današnja vježba učinila na Njega najbolji dojam. Zaželio je, da sokoli nastave svoj rad, jednakom ljubavlju i energijom, kao i dosada, što će našoj otačbini biti jedna od glavnih poluga, da krene svojoj velikoj budućnosti. Nj. Kr. Visočanstvo je tom prilikom blagoizvolio podijeliti odličja našim sokolskim trudbenicima*.

*

Za vrijeme daljega boravka Nj. Visočanstva u Zagrebu još je sokolstvo sudjelovalo u slijedećim prigodama:

Dne 24. lipnja četa od 50 braće kao počasna straža u kazalištu prigodom svečane predstave.

Dne 25. lipnja isto tako na Haškovom vježbalištu prigodom športske svečanosti, a zatim kao ambulatni špalir do maksimalnog perivoja.

Istoga je dana Sokolsko društvo zajedno sa ostalim zagrebačkim društvima priredilo Pučku zabavu u Maksimiru. Sokoli i sokolice živo su učestvovali u predradnjama za ovu svečanost. Na žalost im je svima Jupiter pluvius pomrsio račune te onako

sasyijem nebogovskom zlobom pokvario veselje narodu od kojih 30.000 duša.

Dne 26. lipnja preuzela je četa o 20 braće dobrovoljno redateljsku siužbu u sokolani prigodom oficirskog plesa, nastojeći u prvom redu, da se uzdrži slobodan prolaz na stubama što vode na galeriju, na galeriji samoj i u pokrajnim prostorijama.

Dne 27. lipnja konačno je cijelo društvo prisustvovalo odlasku miloga nam gosta. Nešto iza 10 sati zauzelo je opredeljeno mjesto na Jelačićevom trgu, a kad se Regent sa svojom pratnjom provezao kraj sokolskih četa iskazale su mu ove propisanu počast. Priključivši se i opet silnoj koliji, i došavši do Starčevićevog doma pohiti na zapovijed uniformirano članstvo trkom na peron i u tren se oka postavi u razvoj sa fanfarom na desnom krilu. U to je dan znak za odlazak vlaka. Zaori zapovijed „na počast!“ fanfara zasnira himne, vlak krene, a iz stotina sokolskih grla zagrmi sokolskom miljeniku još jednom trokratni gromki „Živio!“

*

Tako nam prodjoše ovi svečani dani u najvećem oduševljenju i najljepšoj harmoniji, hvala našem zagrebačkom društvu kao i svim bratskim društvima iz bliže i daljnje okolice, koja svojim prisustvovanjem pridoniješe mnogo što dostojnijem istupu sokolstva. Zdravo!

V. H.

Соколска академија у почаст Сетона Ватсона

3. јуна у пола 8 сати на вечер одржана је на љетном вјежбалишту свечана соколска академија у почаст Скотус Виатора и његове госпође. Код доласка на вјежбалиште били су одлични гости бурно поздрављени по соколима и осталој публици. Када су Сетон Ватсон и његова госпођа заузели почастно мјесто на трибини, сврстали су се пред њима у редове вјежбачи и вјежбачице, пред које је ступио др. Лаза Поповић и поздравио у име Југославенског Соколства госте овим говором:

Дозволите, госпођо и господине Ватсон, да Вам одмах на почетку кажем, колико ми је велика част и срећа да бу-

дем тумач испред Југославенског Соколства, у чијој сте данас средини, и да Вам у име свих Југославенских Сокола са великом љубављу и поштовањем изразим, колико сте нам мили и драги, колико Вас ценимо и колико Вас волимо.

Усуђујем се потпуном сигурношћу тврдити, да наш одношај према Вама, као и Ваш према нама није био чисто плагонски, па да иза лепих речи и кретњи стоје, стојала су и стојаће факта, догађаји и дела, те се на тај начин наше међусобне симпатије издижу сасвим изнад свега обичнога и конвенционалнога, те као људи идемо путем једним, путем напретка и културе, и наша веза постаје везом сродства по заједничком раду.

И када бих хтео признајем да не бих могао да Вам покажем све струје и све покрете, све осећаје и мисли Југославенске, од чега се свега данас наша температура диже и притисак напона расте. Добро је да сте дошли, и потребно је да сте дошли, да све то објективно видите, и у правцу решења једне историјске кризе покушате помоћи питању, које нам баш највише задаје бриге, а то је: да ли смо један вредан и способан део човечанства или не, што је илузија једног поколења а што не, где је стала разделница два света, и што је светлост, а што је мрак?

Занимљиво је и хоћу да Вас упозорим на неке ствари. Југославенско Соколство може да има разне вредности, већ према томе, са које се стране проматра. Нећу набрајати много, нити је то потребно, па напомињем само важност Југославенског Соколства као организације у смислу физичког образовања Југославенског Народа, затим његову присну близину опћем те националном васпитању Југославенског Народа, не бих смео да заборавим овде његову улогу у смерници народне обране Југославенског Народа, те његову невероватну агресивност у замршају племенског, покрајинског, верског и сталешког конфликта у Југославенском Народу. Вероватно да бих могао, — а други можда још и више, — наћи осматрачких тачака и узвишених видика, одакле би све Југославенско Соколство било лепим, важним и интересантним објектом једне потпуне анамнезе и епикризе.

Него ја хоћу да Вас упозорим на неку другу ствар. Предратно Соколство на Славенском Југу било је цртање

племенске мисли између делова Југосланског народа. И поглавито се делило на три дела, на Словеначко, на Хрватско и на Српско Соколство. Тачно у духу изражених племенских мисли — онда названих „народних“. Током рата и одмах на почетку освита слободе Српског, Хрватског и Словенског племена, раздељено и племенско Соколство сазвало је на Видов дан дне 28. јуна 1919. године у Новом Саду свој соколски сабор, своју соколску конституанту да кажем, и ту су се све три раздељене граице Соколства саставиле и савиле у једну, јединствено уједињено Југославенско Соколство. Ето на то хоћу да Вас упозорим.

У кратко изложена соколска идеологија гласи: народна мисао — соколска мисао! Пре рата: три племена као три народа, са три народне мисли и три соколства! Одмах после рата један народ, Југославенски Народ, једна народна мисао, једна соколска мисао, једно Југославенско Соколство. Као што се лако даје видити Соколство је на Славенском Југу, не могући реметити своју основну идеологију, стало једногласно и једнодушно на становиште једнога Југославенскога Народа. То је прво што је апсолутно занимљиво и важно. А друго је то: да је Југославенско Соколство одмах и спровело јединственост своје организације, створивши свој Југославенски Соколски Савез, чији се териториј протеже на цео Југославенски Народ, без икаква обзира на покрајине или на племена!

За мене је ово један од еклатантних доказа да Југославенска Народна Мисао постоји, да дакле Југославенски Народ постоји, и да је могуће да једна велика Југославенска и народна организација живи и функцијонира. Да ли функцијонира, да ли живи, и ако живи како живи, можда ће се ко запитати, и ја ево одмах одговарам: да живи, да не животиари, да се развија и да напредује, и да говорећи речју постајања може само да се ради о постајању и стварању једне велике, реалне и етичке културне Југославевске снаге!

Ја ћу се без хвалисања и без уображења да послужим овде само са неколико факта: Југославенски Соколски Савез броји данас око 400 појединих соколских друштава, раширених по целој држави нашој, сва ова друштва организована су у соколске жупе, на броју око двадесет и пет, и

то су чланови Савеза! Југославенских Сокола има данас око 50 тисућа, и не деле се по племенима, по покрајинама, по вери или по сталезима! Ето то је вредност Југославенског Соколства, када апстрахујем од силних чета и колона соколског подмлатка Југославенског, што би износило преко стотину тисућа! Ако ништа друго, ово је језгра Југославенског Народа!

Ако вас имам да молим за нешто, госпођо и господине Ватсон, онда је то: да будете убеђени, колико је ово једна крупна, велика и битна истина! И ја нећу, и немам потребе да учиним овде пред Вама дескрипцију постања Југославенске Идеје, да Вам изнесем пред очи редове јунака и сокола што током десетине година дадоше најлепше и најбоље што имадоше за ту идеју, па ја одустајем и од набрајања доказа једне националне логике, што све безбројно, сложено и силно говори у помоћ идеји Југославенства, ја моментано нећу да видим историјски смисао закона развића што и без нашег суделовања неминовно води путем којим идемо и где стојимо. Него кажем: ту је Југославенско Соколство, ту је Југославенски Народ! О слободи, о одржању, о напретку и о самосталности тога народа се ради! И кадгод се о томе ради Југославенско Соколство испуњава своју девизу: за Југославенски Народ живети и умрети!

У име тога и таковога Југославенскога Соколства стојим пред Вама, госпођо и господине Ватсон, а у гњезду великога и дивнога Загребачкога Сокола, на тлу града Загреба, нашег културно-југославенског средишта! Сретан што је ово све тако, молим Вас, да на уста моја а у име свих Југославенских Сокола, а особито у име поноситог и лепог Загребачког Сокола, примите искрене и топле изразе нашег поштовања, наше љубави и нашег поздрава!

Браћо и сестре! Нека живи госпођа и господин Ватсон, наши пријатељи!

После говора дра Лазе Поповића одсвирана је по војној музици енглеска химна, коју су сви присутни стојећи саслушали.

На поздрав дра Лазе Поповића узвратио је Ватсон, говорећи најприје хрватски, а затим енглески овим говором:

Соколи и Соколице! Брате Старешино! Срдачна Вам хвала за Ваш лијепи поздрав! Сретан сам, што сам дошао међу Вас оставивши за собом све тегобе политике и странака, и што се налазим међу поборницима новог доба, у којем су старе разлике заборављене, где су исчезли Срби Хрвати и Словенци, а остали уједињени Југославени, у којима се спаја слобода са дисциплином, напредак са историјским традицијама, толеранција према сваком и одлучност да се сваком мора дати иста прилика, да би допринео изграђивању Демократске Европе.

Соколи, крила која су ваши непријатељи држали спутана кроз толика покољења, спремна су за лет. Ваши пријатељи на западу надају се, да ће за многе године у будућности моћи бити сведоци и гледати, где соколи лете и прелећу од Триглава до Кајмакчалана.

Здраво!

Послије одговара Ватсонова одсвирана је југославенска химна, на што је отпочела јавна вјежба, која је узорно изведена. Вјежбана је вјежба ослобођења и уједињења, просте вјежбе женског нараштаја, вјежба мушког нараштаја са лицом, женска прашка вјежба за овогодишњи слет, те вјежба узорног одјела на ручама.

Одлични гости пратили су са великим интересом узорно извађање вјежби по нашим соколима и соколицама. У 9 сати довршена је академија. Уз бурне овације оставили су гости вјежбалиште.

Sokolski Savez SHS

Vsem sokolskim župam in društvom Sokolskega Saveza SHS. naročamo, da izvršijo takoj fuzijo. Ona društva in župe, ki tega pravočasno ne izvršijo, nimajo pristopa k Savezni skupštini v Mariboru in se ne smejo udeležiti I. pokrajinskega zleta v Mariboru dne 29. avgusta t. l., tudi nimajo pravice do tega časa javno nastopati in prirejati izletov.

Starešinstvo Sokolskega Saveza SHS.

Beleške.

Predsednik Narodne Odbrane, prvi Soko naš
junak i vitez, gjeneral

BOŽA JANKOVIĆ

umro je 10. jula 1920. god. u Novom.

VEČNA MU PAMJAT!

I spomen medju Sokolima!

Sokolsko društvo u Garešnici. Akcijom omladine u Garešnici osnovali smo „Sokolsko društvo u Garešnici koje se je konstituiralo u smislu zaključaka Sokolskog Sabora u Novom Sadu, prihvativši jedinstvena pravila saveza. Izabran je sljedeći odbor: Starješina dr. Dragan Novosel, podstarješina Pero Brnjas, vodja Ivan Andrašić, tajnik Pavao Polansky, Blagajnik Pavao Humljan, odbornici: Vojislav Demić, Branko Mujadin i Eduard Kemenović, zamjenici: Stjepan Plantić i Jakov Mihatović, revizori: Dragutin Pette i Djuro Rjetković.

Članova imade do sada prijavljenih 55, a osnovane su odmah tri sekcije: vježbačka, kulturno-prosvjetna i zabavna sa tamburaškim i pjev. zborom, koje su počele živahnim djelovanjem.

Sokol je poduzeo izlet na „Garić grad“ za 30 svibnja 1920. uz priključak mjesnog i okolišnog pučanstva, te uz pješačku vježbu završio isti zabavom. Zdravo!

Јавна вежба Соколског Друштва у Суботици. Дне 16. маја о. г. одржана је јавна вежба Соколског Друштва у Суботици уз суделовање друштава из Новог Сада, са 12 чланова и 12 чланица, из Петровог-села са 10 вежбача и из Србобрана са 12 вежбача. Велико је интересовање било за ову јавну вежбу, тако да је многобројан посет зајамчио како моралан, тако и потпун материјалан успех. Укупан приход био је К 70.000, а чист приход око К 50.000, ово је једва лепа

свота, која ће младом друштву у Суботици много придонети за још јачи и интензивнији соколски рад.

Распоред је био врло обилан и разнолик.

Наступила су најпре женска деца са вежбама са заставицама, које су складно изведене и уз бурно одобравање свих присутних завршене.

Иза тога вежбале су чланице Суботичког Сокола вежбе са палицама, одређене за наш жупски слет. Наступиле су 32 чланице, а вежбале су складно док би ефект био још куд и камо већи да је било више прецизности у извођењу појединих ставова.

За просте вежбе приправница учитељске школе могло би се исто рећи, тако да са радошћу можемо констатовати један велик успех овог младог Сок. Друштва.

После тога наступило је узорно оделење чланова Суботичког Сокола на вратилу. Чланови су добро извађали одређене вежбе али се види да их нису довољно вежбали, тако да је то једна погрешка која се мора поправити, а познавајући вољу и неизмерну љубав вежбача за Сокољство уверени смо, да се то у будућности неће моћи више као приговор ставити.

Узорно оделење чланова Сокола из Србобрана било је боље среће. Вежбало се на разбоју, а вежбе су — и ако лаке — биле врло спретно састављене, тако да је ефекат био потпун.

Обрадовао нас је наступ подмлатка Суботичког Сокола. Вежбе су извели врло складно и узорно, и ми у нашој младежи, у узданици нашој видимо праве и изврсне Соколове.

Чланице Суботичког Сокола извађале су просте вежбе са окићеним обручевима, које је саставио неуморни брат потпуковник Путниковић. Вежбе су једноставне, али врло лепе а бурно одобравање наградило је вредне сестре Соколице.

Једна од најефектнијих тачака биле су пирамиде, чланова и подмлатка Суб. Сокола. Наступ је био узоран, те нас је подсећао на оне узорне наступе код великих соколских слетова, а пирамиде су биле добре и складне.

Код предзадње тачке наступило је узорно оделење Сок. друштва из Н. Сада. Ово је оделење већ по целој Војводини

познато, јер оно шири соколску мисао по свим местима, где год се потреба покаже, и прави је апостол наше соколске мисли.

Бисер целог распореда биле су просте вежбе чланица из Новог Сада, одређене за овогодишњи слет у Прагу. О овим се вежбама већ много писало и може се само то рећи, да су увек све лепше и лепше, а сестре из Новог Сада погодиле су и душу тих вежба, тако, да кад њих гледамо, видимо, како живу заједно са њима, како осећају сваки и најмањи покрет и како им све то пружа једно неописиво весеље и одушевљење. Држимо да ни Чешке сестре неће моћи боље, тачније и спретније извести ове вежбе на овогодишњем слету.

Нашу вежбу „Ослобођења и уједињења“ вежбало је 70 чланова. Вежбало се доста складно, али изрази појединих ставова траже још неке поправке.

Исти дан на вече био је концерат и забава на Палићу. Игранка је била до ране зоре. Сва је Суботица била тога дана под дојмом ове јавне вежбе, па се најбоље видило, шта све може једно соколско друштво. Соко у Суботици постоји тек 7 месеци а да је за ово кратко време толико успеха постигло једна је од највећих заслуга брата потпуковника Путниковића и агилног тајника брата поручника Павловића.

Да сте ми здраво!

J. Тошовић
вођа групе.

Фузија културних друштава у Сребрници (Босна).

Motto: „Посијте њиву будућих дана,
Радите на њој са свих страна“

Од културно-просвјетних друштава у Сребрници је по најприје основано Соколско Друштво на принципу народног јединства Срба, Хрвата и Словенаца. Имајући на оку тако велику важност Соколске идеје, као и погледе у даљњу будућност, што их изискују интереси народног јединства, успјело нам је, да се предлог наших овдашњих интелектуалаца, међу којима се нарочито истиче заслужни предсједник Сокола г. Саво Поповић, напоскон реализира тако, да Соко постане центар фузије свих наших овомјесних културних друштава. Од 21. марта је сребрнички Соко постао центар фузије, у ком су тог дана сливена ова друштва: Српска чита-

оница, Побратимство. Ова набројена друштва постадоше од тог дана секције једног заједничког Соколског друштва. У току времена предвиђа се оснутак и других секција у Соколу а свака ће секција у Одбору имати свога референта. Према, на главној скупштини усвојеном штатуу од сада ће чланови плаћати само једну чланарину, за сад само 6 круна мјесечно, па ма колико било секција у друштву. На 21. марта и 16. априла, за то наше ново културно-просвјетно друштво изабран је одбор, састављен од ових лица: Предеједник Саво Поповић, потпредседник Јово Илић, домаћин Захарија Јокић, секретар Марко Јовановић, уједно референт Побратимства, књижићар Војин Крсмановић, благајник Владо Аврамовић, уједно четовођа, економ Доброслав Вљајић, затим Оскар Зглав реф. музич. одел., те Касим Мујезиновић, одборски замјеници: Јефтан Спасојевић, Јово Јовановић, ревизори: Фрањо Земљарић, Мустафа Ибриуљ, суд: Јово Милединовић, Милан Бешлић, Симо Петровић, Мико Андрић и Алекса Лакетић. Сребрничани су поносни, што је њихово мало мјесто показало правац рада остатој браћи нашој и с поуздањем гледају у бољу и сретнију будућност и уз Соколски поздрав „Здрavo“ довикују уједињеној браћи: „Што је алем камен злату, нека буде Срб — Хрвату; што је златна круна грбу, нека буде Хрват Србу;“ „Напреј застава славе!“

Милан Бешлић

учитељ.

Hrvatski Sokol u Koprivnici. Na izjavu g. I. N. Šćrbaka, odvjetnika od 3. III. 1920. otisnutu u „Demokratu“ zaključio je upravni odbor Koprivničkog Sokola u sjednici od 9. III 1920. sljedeće: Istup člana g. I. N. Šćrbaka, odvjetnika prima se a isti briše iz reda utemeljiteljnih članova društva. — Sokol Koprivnički poznaje zadaću i ciljeve Sokolstva a i uvijek je u tom duhu radio odlukom većine upravnog odbora ili skupštine a ne pojedinih osoba, o čemu se svaki sokol može uvjeriti iz sjedničkih i skupštinskih zapisnika. — Čestitost lična, koju sokol goji, zahtjeva, da se otvoreno istupi protiv osoba, koje su mogle neprekidno stajati u vezi sa B. Klobučarićem umjesto, da se bez osvjedočenja osuđuje rad sokolskog društva. Zdravo!

Starješina:

Horvat v. r.

Bilježnik:

Jakopek v. r.

Občni zbor „Gorenjske Sokolske Župe“ se je vršil dne 2. februarja 1920. v Kranju. Podstarosta br. Dolenc otvori zbor, pozdravi navzoče ter konstatuje sklepčnost. Zapisnikarjem imenuje br. Meška, overovateljem zapisnika pa br. Benedika in Geigerja

Brat tajnik poroča, da je imel odbor v preteklem letu 2 seji, predsedstvo pa 4. Dopisov je došlo 184. Župni prispevek je bil določen na 2 K. V župi je včlanjenih 12 društev in 1 odsek.

Brat blagajnik poroča, da je imela župa lani dohodkov 43.288 K 01 vin., izdatkov pa 36.555 K 86 vin. Pregledovalca računov izjavita, da sta pregledala račune ter našla vse v najlepšem redu.

Brat načelnik poroča, da je vladalo lani v večina društvih precejšnje mrtvilo. Nekatera društva sploh niso imela telovadnic. Društva Bled, Jesenice, in Mojstrana so stala v bojni črti proti koroškimi Švabom. Prirastla so 3 društva in sicer: Medvode, Svetna vas in Železna Kaplja. Župni vad. zbor je imel 7 sej. Za uvažnico je bila izvoljena s. Tinca Rakovec. Društva za župni nastop niso bila dovolj pripravljena. Župni zlet se je vršil 31. avgusta 1919. v Borovljah, ki je uspel v telovadnem oziru nepovoljno. Nastopilo je 40 telovadcev, 84 telovadk, 268 naraščaja in 14 vrst na orodju. Župni telovadci so se udeležili še več drugih nastopov. Sedem nedelj se je vršil župni vad. tečaj. Izpit je napravilo do sedaj izmed 45 obiskovalcev le 6 bratov s povoljnim uspehom.

Predsednik izobraževalnega odseka poroča, da se je v pretečenem letu na tem polju premalo storilo ter želi, da se posveti v hodoče duševni vzgoji članstva in naraščaja več pozornosti. Župni prispevek se določi na 8 K. V predsedstvo so bili z vzklikom izvoljeni: Starosta: br. Mirko Triller, (Radovljica), I. podstarosta: Franc Dolenc, (Skočjaloka), II. podstarosta: Ivan Valenčič, (Kranj), III. podstarosta: Janko Savnik, (Borovlje), načelnik, Franc Ažman, tajnik: Josip Cvar, blagajnik: Ivan Mešek, zapisnikar: Josip Cesenj. predsed. izbor. odseka: br. Dobravc, namestniki: dr. Štempihar, Geiger in Benedik, pregl. računov: Brovč, Jereb in Ravnik.

Župnemu tehniškemu se prepusti, da določi kraj za letošnji župni zlet.

Župni zlet celjske sokolske župe se je vršil dne 4. julija v Zagorju ob Savi. Ta dan je bilo slavlje zagorskega sokolskega društva, ki je obhajalo tridesetletnico svojega obstoja, obenem pa tudi že desetletnico, odkar ima svoj lastni dom. Eno in drugo je častno spričevalo za to društvo, dokaz, da imamo v njem res sokolsko trdnjavo, ki se v neprestanem boju vedno bolj utrjuje, spopolnjuje, razširja in ne kloni.

Zagorje je važen industrijski kraj, ki bo na svojem pomenu še vedno pridobival, zlasti sedaj v naši Jugoslaviji. S tem pa se večajo tudi naloge zagorske sokolske trdnjave: razširiti sokolsko misel med delavstvo, nuditi temu poleg telesne vzgoje tudi vzgojo duše; izobrazovati in navajati k samostojnemu mišljenju ono plast našega naroda, katero se do danes nepoučeno in zaslepljeno le zlorablja v zasebne namene ljudi, ki plezajo po hrbtih teh zaslepljenih in nevednih mas kvišku do udobnih mest...

Vse dosedanje delo zagorskega Sokola nam je porok, da bo to važno socijalno nalogo med delavstvom izpolnjeval in vršil tudi v bodoče. Že sedaj šteje med svojimi člani največ rudarjev, s kojimi roko v roki deluje tudi zavedna inteligenca, za to uspehi, napredek zato tudi lahko mirni pogled v boljšo bodočnost.

Da se prizna zasluge, ki si jih je steklo zagorsko sokolsko društvo za širjenje sokolske misli, da se to društvo moralno podpre in mu da podbudo za nadaljuje delo, za to je priredila celjska sokolska župa svoj letošnji zlet ravno v Zagorje.

Zleta so se udeležila poleg večine društev celjske župe tudi še posavska društva, ki so do ustanovitve zagrebačke župe pripadala k celjski; s prapori so bila zastopana 4 društva. Sokolski Savez SHS je zastopal br. Kajzelj, tehniški savezni odbor pa br. Čobal.

Popoldne ob 4. uri se je vršila na letnem telovadišču pri Sokolskem domu javna telovadba. — Najprvo je nastopilo članstvo v 16 peterostopih za Hofmanove proste vaje. Izvajalo se je štiri sestav; razven prve sestave, — pri katerih je odpovedalo kritje in skladnost, — je bila izvedba zadovoljiva. Posamezne gibe se je videlo izvajati dosledno površno in približno, kar se je zlasti opazilo pri odročenju in vzročenju. Želeti bi bilo tudi, da se telovadci bolj vžive v simboliko, ker to mnogo pripomore k pravilnim položajem. — Bratje! Pazite tudi bolj na pravilno temeljno postavo in na korak, ki naj bo prožen, lahek a ne mrtev in zibajoč!

Članice je nastopilo tudi 80 in sicer s češkimi prostimi vajami. Ivedba je bila mnogo boljša od možkih, samo proti koncu se je opazilo neskladne gibe posameznih telovadk, ki so se „lovile“ deloma, ker niso bile dovolj pripravljene, deloma pa je bila vzrok tudi komodnost. Kritje je bilo pomanjkljivo, znak, da se na to po naših telovadnicah in to pri članih in članicah vse pre-

malo pazi. Ako je bilo možno kritje doseći pri naraščaju, bi bilo gotovo možno doseći isto tudi članstvu, seveda pri endnako vestni pripravi! Za to pa leži odgovornost na vas bratje društveni načelniki! — Pomanjkljivi so bili ispadi in pa predkloni; mnogo piljenja so potrebni še poskoki da bo dosežena skladnost in gradnjost. — Omembe vredno je še, da ne napravi ravno posebno dobrega utisa, če nastopajo članice pri prostih vajah z raznimi zapestnicami...

Nastop šolskega naraščaja (dece) je bil dober. Moške dece je nastopilo 100 in to iz društev: Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Laški trg. Ivajale so se predpisane proste vaje. Izvedba je bila strumna, le škoda, da je skladnost spočetka trpela vsled tega, kir niso bili dečki vajeni na godbo. — Kritje je bilo dobro.

Ženske dece je nastopilo 114; izvajale so se na štetje praške proste vaje. Skladnost je bila dobra, malo manj kritje.

Obrtnega naraščaja je nastopilo samo 15 dečkov z vajami z dolgimi palicami. Za župni nastop je ta številka pač — premajhna!

Kot poslednja točka je bila orodna telovadba. Nastopilo je z enkratno menjavo 7 vrst. — Orodna telovadba ni zadovoljila. Videlo se je tako na drogovich kot na bradljah izvajati sestave, katerih telovadci niso obvladali. Borba za efektom je zaslepila naravno večino mlajšega članstva, da se je naravnost neusmiljeno vrteli in poskušali v veletočih na drogu, da so poskušali stoje na bradljah itd. vse to brez vezave in s slabimi odskoki. Vrh u tega je bil pristop in odstop na orodju slab. Bratom društvenim načelnikom je priporočati, da svoje telovadce bolj skrbno pripravijo za javne nastope. Na orodju kot tudi za proste vaje naj se pusti nastopiti samo telovadce, ki vaje tudi obvladajo; javen nastop ni primeren kraj niti čas za razne poskuse.

Vse to se mi je zdelo naravnost potrebno povedati odkritosrčno na naslov vseh merodajnih činiteljev, da vedo še pravčasno zastaviti svoje moči in pa pažnjo ravno v tej smeri, da se temeljito odpravijo omenjene napake. Vsakdo ima gledati in delati na to, da se te napake ne ponovijo zopet v Mariboru na skupnem saveznem zletu, kajti ta mora biti dovršen.

Соколско друштво у Сарајеву, приредило је у четвртак дне 3 јуна 1920. свој јавни час.

Ово је уједно био и први јавни час од како наш Сокодише заједичком сјединјеном душом. Јавни час одржавао се пред логором Регента Александра у присуству великог броја публике. Међу осталима бијаху присутни: заповједник армије генерал Хаџић, председник владе Др. М. Сршкић, генерал Вукотић и дивизионер Чедо Марковић.

Сам пролаз кроз град чете Соколова и Соколица, која је бројила око 300 особа, изазвао је у нашем апатичном граду дубок дојам и пренуо из мртвила многе наше, којима је место у Соколу а који до сада за Соко не урадише ништа.

Вјежбе пак саме освојиле су нашу публику, јер је Соко овим својим јединственим иступом доказао, што може да поради слога, уједињење и љубав.

На програму је било као прва тачка „3 четврт сата у гомбаони“. Тачно у 16 сати како је било заказано домарширало је свих шест чета уз пратњу кр. војне музике у вежбалиште те се на трубни знак бр. вође сврстало у 18 одјела. На други знак започео је рад. Слика што се је сада пружила гледаоцима увјерен сам да ће многим још дуго времена остати у угодној успомени. Чуле су се примједбе као: „мали слет!“ — или „ко у мравињаку“ — „одлично“ и т. д. И мора се признате да, 18 одјела то је — до 200 вјежбача, гледати истодобно при њиховом раду, пружа заиста красну и величанствену слику.

Иза прве тачке слиједила је друга. — „Проста вјежба женске дјеце“. Под водством сестре Фрањке Штајер наступила су дјеца у узорном реду и увјежбала своју тачку уз пратњу музике и велико одобравање гледалаца. Био је то дирљив и дражестан поглед гледати ону малу пилад како са свечаном озбиљношћу на лицу цапка за првима старијим трудећи се да одржи ред. Иза њих наступише мушка дјеца са својим по Сок. Савезу прописаним простим вјежбама.

За њима дошао је на ред женски подмладак и одвјежбао врло лијепо и са прецизношћу прости вјежбе са вјенчићима и барјацима комбиноване по бр. Урошу Човићу вођи исте групе.

Следећу тачку „Вјежбе ослобођења“ одвјежбали су Соколи на свеопће задовољство и одобравање присутних.

Иза вјежбе ослобођења наступише Соколице са прашким простим вјежбама из године 1912. Сестре су показале да ни мало не заостају за браћом, што више складност је у њих била куд и камо боља.

Конечно је као закључна тачка изведена симболична пирамида на љествама код које је судјеловао цјелокупни подмладак скупа са осталим Соколима и Соколицама.

Пирамида је била врло лијепо замишљена, сложио ју је бр. Видовић а такођер и добро изведена.

Пошто је био програм свршен и киша почела падати то се је морало одустати од даљње забаве. Са успјехом моралним као и материјалним можемо бити потпуно задовољни.

вољни. Тако је и овај пут Соко доказао да схваћа своју задаћу и да су Србин и Хрват два брата који хоће заједнички да раде у корист и процват миле нам домовине.

З д р а в о !

Соко у Теслићу. Послије једногодишњег опстанка одржало је наше соколско друштво другу јавну вјежбу на први дан српско-православних Духова дне 30. маја о. год. То је била као нека смотра смјера, досадашњег рада и успјеха друштвеног. Као што и прошлогодишња Петровданска јавна вјежба успјела је и ова потпуно морално и материјално, поред свих супротности и потешкоћа, с којима се имало друштво борити. Јако суделовање нашега тежачкога народа и на вјежбалишту и на гледалишту показало је, да је у новије вријеме друштвени рад постављен на шире основе, проширен и на шире тежачке слојеве и да је нашао доброг одзива у њима, што је најбоље јамство друштву, да ће побједити у обранбеној борби против антинационалних елемената.

Вјежбе су текле како слиједи:

I. Вјежбе на справама изводили су соколи из Блатнице и Теслића лијепо и прецизно, а нарочиту пажњу побудио је својом елеганцијом замјеник жупскога вође брат Погачник (Словенац).

II. Слободне вјежбе Посавско-подринског слета изводили соколи сељаци из Чечаве у својој лијепој народној ношњи на опће задовољство присутних.

III. Женске вјежбе прашке вјежбале су наше младе соколице и показале су, колико се може постићи у кратко вријеме неуморним соколским радом.

IV. Наступ подмлатка женскога и мушкога са вијенцима и палицама очараше присутне својим редом и изванредном дисциплином.

V. Вјежба ослобођења и уједињења од бр. Хофмана очекивана је са великим нестрпљењем гледалаца, са интересом је праћена, те иза сваке свршене вјежбе награђена урнебесним поклицима и пљескањем.

VI. Натјечање разно, и добише награде: брат Фердо Шоштарић из Блатнице, брат Ђурица Трифковић из Теслића и брат А. Мујичић из Тешња.

У девет сати почела је игранка и народно весеље, које је трајало до зоре.

За овакав технички успех слета има се највише захвалити неуморном раду бр. вође М. Мајсторовића.

Соколско друштво у Осијеку. Извештај о културно-просветном раду од 1. јануара до 1. априла 1920. Културно-

просветно одељење конституисало се месеца марта о. г. овако: Председник др. Владимир Белајчић, заменик I. Зорко Најман, заменик II. Томислав Бељан, тајник Здравко Познић, новинари: Крешимир Маташић и Владо Мрљак, књижничари: Фрањо Вајперт и Јосип Дујан, благајник Фран Капетер, прочелник музичке секције Милан Рогић и прочелник деклам.-позор. секције Здравко Познић. Осим тога броји то одељење још шест чланова. Одељење је прихватило пословник, како је у нацрту изложен у „Соколском Гласнику“ (број 1. и 2.) са неким променама и надопунама.

Програм рада је удешен посвема у духу напуताка, објављених у „Соколеком Гласнику“, и закључака Видовданског сабора.

Како потребите предрадње за систематски рад још нису извршене, закључено је, да се до конца школске годне тај рад удеси од згоде до згоде. Главна пажња обраћа се за сада нараштају и подмлатку.

Приређена су три села са предавањима, декламацијама, позоришним комадима, музичким продукцијама и вежбањем узорних одељења. Теме предавања су биле: 1.) Тело детета и физичко образовање, (Никола Челинац, апс. филозоф). 2.) Соколска идеја (Јосип Дујан, прив. чин.). 3.) Наше народно јединство (Срета Живковић, проф.). 4.) Уједињење Италије и наше народно уједињење (Зорко Најман). Декламовале су се и рецитовале народне песме (Зидање Скадра и Урош и Мрњачевићи) и патриотске песме (Смрт Петра Свачића, Песма соколска). Играо се позоришни комад „Љубавно писмо“. Вјжбале су се вежбе ослобођења уз истовремено тумачење идеје и симболике појединих ставова.

За 2. мај одређен је излет у природу целокупног чланства уз овај распоред: 1.) Наш народ у Француском светлу (Пиере Лоти и Хенри Барбу), конферанса бр. Зорка Најмана, 2.) Натечања у лакој атлетици. 3.) Концерат тамбурашке секције.

Културнопросветно одељење преузело је приређење Зринско-Франкопанске прославе на 30. априла, која ће се с обзиром на критичне социјалне прилике у скученом програму приредити.

Време одмора за вежбачких часова употребљава се на „разговоре“ с вежбачима с тенденцом снажења југослаvensке националне мисли, љубави за јединство народа и држање, буђење и јачање соколске етике (дисциплина, љубав за рад, за чистоћу, братство) развијања правог соколског схваћања (упознавање соколске идеологије, историје и животописа соколских првака).

Kao glavni zadatak postavilo je sebi odelaње, da stvori detaljan plan rada za jesenu i zimsku periodu. U izradbi je iscrpna sistematska osnova rada, koja će sustavno odrediti celokupni rad ovog odeljenja u narednoj periodi.

U izradbi je i sokolska читанка, u kojoj će u kratkim članicama biti obrađena сва она темата, која треба да буду предмет „разговора“ a служиће као помоћно средство за предњаке, који ће те разговоре водити.

Опсежан посао, но кад буде готов, моћи ће се њиме користити и остала друштва у жупи.

Sokolsko društvo u Postirima imalo je u siječnju t. g. svoju redovitu glavnu skupštinu. Pojedini izvještaji bili su sa zanimanjem saslušani. Društvo je kroz prošlu godinu prisustvovalo prvom javnom istupu Sokola u Supetru i Milni. Držalo je nekoliko korisnih i poučnih predavanja. Priredilo više zgodnih i uspješnih predstava, a koji prihod išao je u korist društva.

U upravnom je odboru za g. 1920. izabran: starosta Petričić Nikola, podstarosta Biočina Matij, tajnik Grego Šimun, blagajnik Salamunović Marko, vodja Šantić Antun, odbornici: Cepernić Franjo, Duhović Matij i Marković Šimun, revizori: dr. Gospodnetić Franjo i Škarić Nikola.

Sokolsko društvo Janjina — Dalm. Hrvatski Sokol u Janjini na svojoj glavnoj skupštini dneva 11. aprila o. g. prihvatio je nova savezna pravila po kojima je promijenio i ime. Odbor se je konstituirao ovako: Ivo T. Antičević starješina, Mato Kovačević samjenik starješine, Vlaho M. Jasprica tajnik, Domeniko Ivanović blagajnik, Dinko Baselli načelnik (vogja), odbornici: Mratović Ivo p. Iva, Pleho Mato Jozov i Bojanović Božo Ivov. Zamjenici: Jasprica Mato pk. Frana, i Antičević Jozo Nikov. Društvo broji 59 članova od toga 45 vježbača, 14 glazbara. Društvo priređuje i zabave od kojih ima lijepe koristi.

Prosvetno-kulturno odeljenje.

Upućuju se brat. društva i župe ponovno, da na osnovu dopisa Saveza i notica u Sokolskom Glasniku“ jave organizaciju tih odeljenja, kako bi se rad mogao koncentrisati i otpočeti sa izdavanjem potrebnih knjiga, brošura, predavanja, slika, nota i ostaloga

Mnoga odeljenja traže knjige, pozorišne komade i ostalo za rad. Neka prime ovo za odgovor: „Dok se u većini društava župa ne organiziraju ta odeljenja, koja će edicije proturiti među članstvo i narod, ne može da se otpočne sa izdavanjem.

Ujedno molimo članove odeljenja, da svoja opažanja na poslovnike i obrazloženja dostave na doljnu adresu, kako bi se ovo pitanje moglo svestrano pretresti na saveznoj skupštini.

Pros. kult. odeljenja Saveza, Zagreb, Gundulićeva ul. 29,

Župa u Tuzli, izdaje svoj dobro uređivani list „Sokolski Vesnik“. List izlazi prema potrebi a uređuje ga u ime prosvetno kulturnoga odeljenja župe br. Dr Branko Stakić.

„Soko“ organ banatske župe broj 2. kao vidovdanski broj izašao je sa lepom sadržinom. List izlazi u Vel. Bečkerek u izdaje ga prosvetno-kulturno odeljenje župe, a urednik je br. M. St. Stanojević.

Iz uprave.

Odgovori :

Bratsko Sokolsko društvo Trebnje. Uprava je otpremila sve dosad izašle brojeve „Sok. Glasnika za god. 1920. Čim je bila o vašoj pretplati obaviještena. Za godinu 1919. nije u opće pretplate primila, pa prema tome niti list slala. Trebalo je poslati pretplatu i naručbu izravno na upravu pa nebi bilo tolikog zakašnjenja.

Brat Franjo Foganeli Mozirje. Pošalji još K 10— pa će time biti pretplata do konca ove godine podmirena.

Brat Milan Olučević vodja župe Split. Pretplata za list za godinu 1919. i 1920. iznaša K 60—. Pošalji tu svotu doznačnicom.

Br. Sokolsko društvo Ljubljana II. Na kuponu doznalice od primljenih K 100— nije stajalo u koju svrhu novac šaljete. prema tome smo mogli tek po primitku dopisa od 19. VI. naručene brojeve poslati. Pošaljite još K 82— u ime pretplate do konca ove godine.

Добровољни прилози за „Соколски Гласник“.

Братски Предњачки збор Сокола у Суботици сакупио између себе K 82, Бр. Фазлагих Чапљина K 20, Бр. Мадур Бос. Дубица K 50 и сестра Даница Кеперт Загреб K 16 Хвала и Здравло!

T. Јапанш.

V. Kolarški

Novi Sad :: Telefon br. 41.

trgovina južnog voća i špece-
raja na malo i veliko prepo-
ručuje svoje stovarište.

— Cene umerene. —

AMERICAN KONDOR COMPAGNY

ZAGREB, ILICA 18.

Stručna trgovina
amerikanskog na-
mještaja za urede,
banke, poslovni-
ce i klubove.

Vlastita mehani-
čka radiona.

Prodaja: blagajna,
pisaćih strojeva,
papira, trgovačkih
knjiga te svih u
tu struku spada-
jućih potrebitina
na malo i veliko.

Банка Војводина д. д.

Нови Сад, Регента Александра ул. бр. 35.

Обавља све извозничке, комисионе и банкарске послове.

Дионичка главница К 5,000.000.—

Телефон 240.

Брзојав: Банка Војводина.

1. купује и продаје све земаљске производе, вредносне папире, валуте и девизе;
2. финансира извозне и увозне послове;
3. полаже кауцију за валутну централу, државна надлештва и све јавне лицитације;
4. врши исплате и наплате свих врсти, даје информације и обавештања по свима финансијским, трговачким и индустријским пословима;
5. прима улоге и укамањује исте по највишој каматној стопи;
6. купује и продаје велике и мале дукате.

Amerikanski namještaj tvoriva

„JERRY“

amerikanski stolovi,
ormari i kartoteke,
stolci, fotelji.

Diktafoni

Strojevi za umnažanje

kao i sve potrebštine za
pisače strojeve.

Dvorana američanskih uredskih namještaja

Notter i drug

Илица 25. (над каваном „CORSO“)

Preporučuje писаће strojeve raznih sustava sa latinicom i ćirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor. Vlastita mehanička radiona za popravke.

— II Rabljene
blagajne

u svim veličinama, kao
i rabljeni писаћи strojevi
uz vrlo jeftine cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnheim,
Wertheim, Langhammer,
Wiese itd. — Tiskala za kopiranje,
ručne kasete sigurne
proti vatri i krađi.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елаза Флуид дом.

Препоручује своје богато
стовариште свих врста ма-
нуфактурне, кратке и пле-
тене робе.

Телефон интер. 12-16.

М. СЕРДАРУШИЋ

БАНКА И МЕЊАЧНИЦА

НОВИ САД

Регента Александра ул. бр. 43.

врши под најповољнијим
условима све банкарске
и трговачке послове:

- 1) купује и продаје стране мо-
нете,
- 2) обавља и посредује житар-
ске послове за свој и туж-
вачу,
- 3) посредује купопродају не-
кретнина (куће) индустри-
јалних објеката, као и свих
врсти робе,
- 4) одељење за осигурање свих
врста.

Ново отворена чешљање госпођа

дворана за

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. н. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дво-
раду за чешљање, теistu снабдио са свим модерним справама за
прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве
умјетнике у модерном те костимском историчком чешљању као и
у бојадисању косе у свим бојама уз потпуно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајих и госпођа му били
намјештени у Бечу код свјетске познате твртке Песл као матадор
женског чешљања те пригодном разних интернационалних натјецања
у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимај у нареду све врсти косе (Bûdeau, Transformation те
разно Chignonе).

На складшту имадем све врсти француских и бечких мвриса
те разних тоилетних сацуна од чувених светских твртва. Осим тога
посједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

OPĆA ZAGREBAČKA
ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA S. O. J.

Telefon 16-26.

— U ZAGREBU —
Jurističeva ulica br. 18 I. kat.

Telefon 16-26.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz 5% ukamaćenje.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrednosne papire uz dnevnu cijenu.

Eskoptira: mjenice, naputnice i čekove uz najpovoljnije uvjete.

Isplate: na tu i inozemna mjesta, obavlja brzo i kulantno,

Obavlja: sve burzovne naloge, kao i sve ine u bankovnu i mjenjačku struku zasjecajuće poslove.

TOVARNA TELOVADNEGA ORODJA

BAŠIŃ I DRUG

LJUBLJANA

PREDŠKOFIJO ŠT. 19.

dobavlja vse telovadno orodje, prevzema celotno opremo telovadnic in vsa u to stroko spadajoča popravila.

Na zahtevo opošilja načrte in proračune.

МИЛОРАД БУРЕНДИЋ И КОМП.

Брзојавна адреса:
БУРЕНДИЋ—СПЉЕТ.

— СПЉЕТ —

Телефон интерурбан
број 210.

Регистрирана Фирма.

— **Агентурни, комисијонални и отпремнички посао.** —

ИМПОРТ!

ЕКСПОРТ!

- а) Продаје на велико: кафу, шећер, пиринач, сапуи, коломаст, соду, галицу, сумпор, као и другу сваковрсну ово и иноземну робу.
б) Заступства прворазредних творница: Творнице кемичких производа, крема за обућу, коломасти и т. д., творнице сапуна за рубље и тоалетног, творнице колача, кекса, бисквита и других.
ц) Обавља све агентурне и комисијонарске послове уз најповољније увјете.
д) Купује све врсти животних намирница, плодина и земаљских производа.

КОЛОНИЈАЛНА, ЈУЖНОГ
ВОЂА И БОЈА ТРГОВИНА

НА МАЛО — НА ВЕЛИКО

Н. ДИМОВИЋ

НОВИ САД

Основана г. 1871.

Телефон бр. 334. Телеграм адр. Димовић.

Препоручује своје стовариште
колонијалне робе, као каву,
бибер, цимет, пимент, чај, пи-
ринач, чоколаду, бонбоне,
грожђе, бадем, лешник, коњак
грчки и франц., ликер, рум, као
и све врсте земљани боја, по
најумеренијим ценама.

HYGIEA

DROGERIJA — PARFIMERIJA

KOSTA ŽIVOJNOVIĆ

NOVI SAD

Kralja Petra ulica broj 30.

Telefon br. 97.

Preporučuje svoje bogato sto-
varište farmaceutskih artiklo-
va, hemikalija, droga, parfimerije,
galeničkih i kosmetičkih preparata,
svih potreba za fotografiranje,
zavojnog materijala, hemijsko-tehničkih
rekvizita, gumene robe i t. d.

Na malo i veliko. Brza i tačna
posluga, cene solidne.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica K 40,000.000.—

Pričuve K 73,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar,
Delnice, Djakovo, Gjurjjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica,
Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv.
Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Mjenjačnica: Zagreb, Ilica broj 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na
tekući račun.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne
mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i
kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja
isplate na temelju akreditiva na sva
tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na
nekretnine.

Izdaje

$4\frac{1}{2}\%$ -tne založnice, koje imaju
oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sposobnost.

**НАРОЧИТА ТРГОВИНА
МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ**

**ЗАГРЕБАЧКИ
« МАГАЗИН »**

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

**НАОЌИТА ТРГОВИНА
СОКОЛСКИХ ПОТРЕБШТИНА.**

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919. dobio sam dozvolu za otvorenje naročite sokolske trgovine sa naslovom „Dobavljač sokolskih potrebstina Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“.

Predbježno ću imati na skladištu samo vježbaće potrebstine t. j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunene, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke, razglednice i sve ostale potrebstine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom iduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebstina Zagreb.
Sokolskog Saveza S. H. S.

Gundulićeva ulica broj 23.